

«ИСТОКИ»

КАК ГЕРМЕНЕВТИЧЕСКОЕ ПРОИЗВЕДЕНИЕ

из статей затрагивает сердце и душу каждого льющего человека нашей непростой эпохи России, как одного из крупных субъектов евроазиатской культуры. Последняя всегда выступала и выступает критерием социального прогресса, человеческой цивилизации.

Нам, россиянам, необходимо знать генезис, эволюцию и развитие своего материального и духовного мира. Мы должны знать, где наши истоки. И они находятся в Центральной Азии - в одной из колыбели человеческой цивилизации, где с древнейших времен проживали и проживают как монголоиды, так и европеоиды, в частности скиты, хунины, тюрки, монголы, русские и т.д., где было создано «осевое время» человечества, согласно концепции К. Ясперса - одного из классиков экзистенциализма.

Автор «Истоков» затрагивает герменевтические проблемы Евразии, начиная с эпохи античности и кончая современностью - словом, им прослеживается огромный пласт культуры народов Азии и Европы.

Каковы же конкретные процедуры герменевтического понимания - интерпретации А.Л. Ангархеева в его «Истоках»? Известно, что все многообразие видов герменевтической интерпретации текстов, используемое, например,

в классической филологии, можно фактически свести к четырем: грамматический (языковой), стилистический, исторический и психологический (личностный). На мой взгляд, обладая удивительным умом, эйдетической интуицией, автор в этой работе, главным образом, пользовался грамматической интерпретацией, что включает в себя анализ слов (лексикон), значение

слов, их этимология, рассмотрение метафор и т.д.) и анализ словосочетаний, грамматических форм, выявление логических удиличий, акцентов и пр. В орбиту его интерпретации вовлечены емкие, судьбоносные понятия - архетипы монгол, Эргэнэ-хон, Хонгор, Чингис, Бурхан-Халдан, Байгал, Саян, бурят и др., а также семь строк «Сокровенного сказания», герменевтика чисел 1,2,3,4,5,6,7,8,9 и 10 и, наконец, эпоха возникновения народа - Гээр.

Рецензент, не вступая в дискуссию - критику поставленных автором глубинных проблем в работе «Истоки», лишь отмечает, что Ангархеев сумел раздвинуть границы, горизонты нашего

мировоззрения, творчески и углубленно истолковал смыслы указанных выше архетипов, нарушив покой традиционных подходов к ним, внося великую новизну в решении многих проблем, в том числе философских, смоловстущив в дискуссию с титанами мысли прошлого и настоящего.

Интересные проблемы, поставленные автором «Истоков», неугасли людской пылиных, особенно ученых, на многие века и тысячелетия без всякого преувеличения. На мой взгляд, труд «Истоки» А.Л. Ангархеева можно назвать не философией, а философствованием, делая акцент на незавершенности, открытости умственного процесса, в котором вопросы преобладают над ответами, только философствованием мы видим постижение реальности человека постсоветской эпохи.

В заключение мне хотелось бы пожелать талантливому мыслителю успехов в дальнейшей его работе, чтобы он - оседая яланько исторического и цивилистического (пророческого) - грамматического понимания (понятий и текстов), но и универсального философского, если можно выразиться, в чистом виде, чтобы его герменевтика прошла путь от конкретной методики и идей до философского монографического осмысления духовного бытия этносов Евразии.

**Михаил ЗОМОНОВ,
кандидат философских наук, доцент
кафедры социально-философских
дисциплин ВГАКИ.**

ЭРХЭТЭДЫЕ БҮРИДХЭЛДЭ АБАЛГА ЯМАРААР ЯБУУЛАГДАНАБ?

тусхай гэршилгэнүүг үтгээдэг. Тийхээг эрхэтэй прописканыг гэхэг, или тэрэнэй түрүүн ажануулан газарийн бүридхэлэг мэдээлгээг хубилагдахагүй. Жишээн, Зэдэн аймагта ажануулан эрхэтэн шотаг дээрээ бүридхэлэг аблтанхай аад, ажалда орох.

Хургануудай хээ тамгаар хэн байныг тодоруулха түбхинэхэ, саг зуура ажанууха болон бусад шалтагдануудаар Улаан-Үзэгээрээ, саг зуурын бүридхэлэг аблтанхай болон. Бүридхэлэг аблтанхай тухай гэршилгэгийн ёхоор эрхэтэг пенси болон бусад тэдхэмжүүдэгээс аблажа байхай аргатай. Харин хари гэршилгэгийн эрхэтэг манай республика ерэээ. Үзээрээ түршада шимэ бүридхэлэг орох болон. Паспортно-визын таанчилгаанаа хүчинчийн аймагуудаа бэшэ, энэхүү бүхий Россиин регионуудаа манай шотаг дэлхийн хүчинчийн шимэ бүридхэл гарахаа ёнотой болоно. Бүридхэлэг орох тоо хэрэг түлбэрэгүүгээ гэжэ шухала. Имээ бүридхэлэг орохон хүчинчийн

хүчинчийн оробо. Энэ Хуулиин гол уудхаа гэбэл, хүнэй хоёр гарийн хургануудай хээ тамга абаха турим тодорхойлоно. Ушар юуб гэхэдээ, России эрхэтэг тайин дураараа гарийнгаа хургануудай хээ тамга бүридхэлэдэг аблхуулха эрхэтэй болобо. Энэ хэрэгмүнөө үзэгээ шухала болонхой. Юуб гэхэдээ, нүүлэй жэлнүүдээ элээд ушархаа наха барагаа хүнүүдэй нэрэ, обогын элирүүлхэгээ зарим ушартай бэрхшээлтэй болонхой. Гэхэтэй хамтаа, толгой муутай, ухаагаа намархан хүнүүд, бага хүхбүүдэшье төөрийгээ гэжэ мэдээжэ. Мүн тийхээгээ гээдээ усалий, жишээн, газар хүдэлхэг гэжэ мэтийн ушартай хүнүүдэй нэрэ, обогын эзбөөр элирүүлхэг арга биш болон. Имээ бүридхэлэдэг тайин дураараас орох гэбэл, мэдүүлгэ бэшэжэ, паспорт гү, или угы наа, хүхбүүдэй түршээний тухай гэршилгээ харуулха хэрэгтэй.

Паспортно-визово албандаа хангажа, энэ бүридхэл гарахаа ушартай. Тийхээг, ямар нэгээ ушархаа гарийн хургануудай хээ тамга бүридхэлэх болоулхаяа наанбал, мэдүүлгэ бэшэжэ, энэ хэрэг бүтээжэ болон.

Эльвира ДАМБАЕВА бэлэдээ.

Олзын хэрэг эрхилэлгэ тухай

ТУСХАЙ ЖАСА ХЭРЭГТЭЙ ГҮ?

дунгээр ямар тобшололнууд хэгдэнэн байна?

Дээрээ нээрэгдэхэн Хуули олзын хэрэг эрхилэгшээдэ мунгэ зөөреэр дэмжэхэх хубидаа бэлүүлэгдэгдэгтүй юм байна. Гадна бага олзын хэрэг эрхилэгшээ дэмжэхэх зорилготойгоор байгуулагдаан жаса гурбан жэлэй түршада ажал ёхоор хээгүүгээ гэжэ энэ хуралдаанд тэмдэглэгдээ. Тус Хуулиин 5-дахи стъяягай 3-дахи пункт тус жасын хутэлбэрилэгшээд дуургээгүй, республиканска, мунгэ зөөреэр тусэлжэдэхэн нютагай программануудые мунгэ зөөреэр хангаагүй байна. Тусхай зорилготойгоор байгуулагдаан аад, ажал ябуулхагүй жаса хэндэхэрэгтэй?

Имээ асуудал республикин дээдэн зургаануудта табигдадаг болонхой.

Тэрэшэлэн экономическая байдалын нэргээн хүгжвэхээ гээлээ, 15-20 мянган бодотоор хүдэлхэ бага предприятиинууд республикадамнай тоологдох ёнотай. Төдөд 2000 оний январийн 1-нэй байдалаар 5 дахин үсөөн предприятиинууд худэлдэг, хэжэ байсан ажалаараа тоосодог байна. 1993-1996 онуудай түршада хойно хойнооны олзын хэрэг эрхилхэ багахан предприятиинууд байгуулагдабашье, зариманийн элдэб татабари, налогуудта ашагдажа, тулбэринуудээ хүшхэржэ, мун банкхаа абаан урьналамжын мунгэ зөөри бусаажа ядааар лэ панхарууташана. Хэдэй

тигэбэшье олзынхэрэг эрхилэгшэдэй шадаанийн лэ үйлдэбэрээс хүгжвэжэ, налогий тулбэринуудээр бүджедээтэхэ мунгэ зөөри оруулаа. Налогий албанай министерствын Буряад Республикаадаах управленин мэдээнүүдээр, 1996 ондо - 15550, 1997 ондо - 16934, харин 1998 ондо 17300 бага олзынхэрэг эрхилэгшэдэг субъектнууд налог тулэхэ бүридхэлэдэг аблтанхай байна. Эдэ тоо, баримтанууд олзын хэрэг эрхилэгшэд олошорно, энээниие хутжвэхээн бий гэжэ эли бодо харуулна. Тиймэнээл олзын хэрэг эрхилэгшэдэй дэмжэхэх зорилго республика дотор табигданийн ойлгосотой.

Эльвира ДАМБАЕВА.

ТЭНГЭРИЙН ЗҮЙДЭЛ

Ороной нийслэл хотын буряад угсаатанай «Уряал» эблэлэй 10 жэлэй ой гүйсэхэнь

АЛТАН ГАНЖАРТА МОСКВАТАЙ

«Уряал» эблэлтэс арбаад жээлэ толгойнthon
Н.Д.Цырендондоков буряадай отделениин багшанарай,
хувцасдэй дунда

Эблэлгүй мүнөө толгойлжсо байжан Б.Д.Дугаров
Светлана Ванисиловна Намгаантаяа, хүүгэдтээс, баруун
талаадань математикийн багш Ж.Ж.Намдаковатай,
басагийнтай.

*Зүүн гархаа: хореографийн багшы
Цыренпа Цырендоржсинаа, «Уряал» эблэлэй эдэбхитэн
Р.И.Босхолова, буряад хэлэнэй багши Л.С.Цырендашиева,
Нуралсалай хүмүүжүүлэгийн 1650-дахи нургуулиши
директор А.В.Арикияян, «Уряал» эблэлэй эдэбхитэн
Н.И.Бадмаева, завуч Е.А.Манучарян, буряад түүхэ,
уг запишилнуудай талаараа багши С.В.Дугарова, «Уряал» эблэлэй
түүрүүлэгийн Б.Д.Дугаров, эблэлэй гэшигч Баясхалан Цыдыпов,
эблэлэй хартоусалгаты секретарь С.И.Павлова,
хөөрдохын рядтаа зогсонаа: багшианар Ююна Цыдыповыа,
А.Б.Ринчиндоржсанаа*

*Патрис Лумумбын иэрэмжээтийн университетийн оюутад
Российн арадуудай фестивальда хабаадахаа үедээ*

Мүнөөт уедэ ороной нийслэл Москва хотодо, Москва шаардай хото, нууринуута дүтэрхыгөөр багсаамжгалбал, 5 мянга шахуу бурягууг ажагууна. Эдэ зомнай түрэл тоонто нюатгана хэдий холо байдалаа түбхинчүүлээшье хаа, арадайнгаа түүхэ, үндээн соёлые шэнжэлэн дэлгэрүүлхье, урганай ёло заншалнуудые нэргээн хүтжэхөхье, буряаг хэлэндээ хүүгээдээ нургахые оролдоно. Энэ талаар Буряадай соёлый «Үрэал» эблэл, РФ-гэй Федерациин хэрэгүүдэй болон үндэхэтэнэй талаар министерство, РФ-гэй Правительствын дэргэдэхи Буряаг Республикин саг үргэлжын Түлөөлгээтэ эмхи, Аяны Буряаг автономно болон Усть-Ордын буряаг автономно округтуудай саг үргэлжын Түлөөлгээтэ эмхинүүд өөхнөдүн хараа уусхэлтэй гээшэ.

Москва хотодо буряагай соёлой «Уряал» гэхэн ништын эмхин ажал ябувлаар онсо нонирхомоор байба. Мүн үндэхэн заншалгаа наринаар сахин ажагуудаг айл бүлэктэй танилсанаандгаа сэргээхэнамаар байгаа бэлэй. Олон ондоо үндэхэн яланчанай хүүгэдэй ёөр өөрынгөө соёл, хэлэ шудалан үзэдэг нуралсалай-хүмүүжүүлгүүн 1650-дахи комплекс нийслэл хотодо 1991 ондо нээгдээ һэн. Тус комплексын буряагай отделенин гэхэ үү, али воскреснэ нургуулиши нурагшадтай уулзаха хүсэлтэй байжамнай, бэлэбэгүй. Энэ үедэ амаралтын хана байба. Гэбэшье нургуулиса буряаг түүхэ, ёго заншалнууд тухай хэшээлнүүдые үнгэргээг С.Б.Дугароватай танилсахадамнай, гэртээ тусгаар уряа бэлэй. Талаан болохогоо, Светлана Банжиловнагай наананайн нүхэр Б.Д.Дугаров нюотагайхигай «Уряал» эблэлэй түрүүлэгшээр үнгэрхэн жэлэй үүгэл багаар нунгагаан байжа, хөөрэлдэхэ нонин норьмойнай бүри үргэдөө һэн ха. Гэрэй ээд бицнисие хүндэмүүшэ халуунаар угтан абаа.

«БУРЯАДБИ» ГЭЖЭ МЭДЭРХЭ – ЖАРГАЛ ГЭЭШЭЛ

- «Уряал» эблэлэймийнай байгуулагдахаар 10 жэлэй ойэнэ жэлгүйсэхэнь. Үнгэрэнх хугасаа соо эблэл урдаа табиан үүргээс бэелүүлээд байгаа. Скрябиний нэрэмжээг ветеринария академидээс хүдээлдэг байнан ветеринария эрдэмий доктор, профессор Нима Дамдинович Цырендоцдиков «Уряал» эблэлтийн хүтэлбэрилдэг байнан юм. Тээд ахаа нүхэрэймийн саргахаа урид наананхаа нүгшэнхэн тухай дуулаан байгаа ёнотойт. Эхилхэн хэрэгсэен үргэлжлүүлхэх хэрэгтэй болоо, - гээд, Батор Дугарович хөөрөөгөө захалаа ишийн.

Нэдийн дэктэгжүүлэх
наадам «Уряал» эблээс
тоглогчидын талархай
боловдоо, шоуса нун-
гальтын дүнгөөр Б.Д.Дугаров
тургуулэгшээр,
тургуулэгшын уялагчидын
дүүргэхээ эрхэтгэй Л.Ч.Нима
С.С.Босхолов нунгагда-
байца.

— Батор Дугарович, түрүүлэгч болоноор түрүүшүн интервью үтгэхэндэй бээс. Энэ жээ — ойн баярай жэлгэнт. Ямар хараа зорилго

- Нэгдэхээр гэбэл, тусгаар Устав баталан абтанхай, эблэлэй зорилгоонууд аржыса башцэгдэнхэй. Зарим тэдьең дурдаад үзэбэл, түүхэс соёлоо, угай заншал, үндэшэн хэлэсэх һэргээхэс гэхэн гол зорилгоонуудай хажуугаар тодорхой олон хэмжээнүүд тусэб соомнай хараалгадацхай. Агуу Илалтын 55 жэлэй ойе угтуулан, дайнай болон ара талын ветерануудаа хүндэлэн ёнолхой бэлдэнэбди. Дайнай 18 ветеран, тылдэх хүдэлгэшэдэй тоо 40-өөдөр зориулсан Гэрхэнэ

гадна Москва болон Москва шадар ажагүудаг буряад зоной тоо бүридхэл шинээр хэхэмнай. Гансал тооен тодорхойлоод орхихо бэшэ, харин оюун ухаанай, эрдэм мэдэсүүн, мэргэжэлэй талаар хэр бэлэдхэлтэйб гэхэн шэнжэлэг боложо үгэхээ жэшээтэй. Тийн эдэ зондоо хоорондоын дүтөөр харилсуулха, искусствын, эрдэмий, техникийн, спортын, али ондоо налбаринуудаар нонирхомоор хэмжээ ябуулгашуудые үнгэр-гэхээ гэхэ нэтээр олон даа.

Н.Д.Цыренонгоков Буряад
арондо шотагай үүлтэрэй шэрүүг
нооното хоницье үсхэбэрилж
талаар үсчэл гарганаа, респуб-
ликатай саг үргэлжлийн холбоотой
тому эрдэмтэн бэлэй. Хээн
ажалайнь аша гabyяа сэгнэшэгүй
тэээж хүдөө ажахын мэргэжлээд
поолено. Шэнжэлхы хүдэлмэриши
хажуугаар тэрэ арбааг жэлэй
түршаадаа эблэлые толгойлоо бшуу.

хүсэлтийг дай. Үри хүүгэдээшье хоорондоо танилсуулхада, хэдий гээшэб. Юрэнхыдээл, эндэ ажануудаг буряад угсаатан бэе бэедээ али болоход дэмжэлэг үзүүлжэ, хоорондоо эбтэй

— Буряаг Республикаатай, автономно округуустай харилсаан тухай юун гэхэ байнааг?

- Республикаа шухалх
хэрэгээр ерэхон мэргэжлэлтэдгүй,
бэлгитгээний эдир үетэндэ тухалха
гэхэхээс эхилээд, олон ааб дээ
харилсаануудай гуримууда.
Мүнөөж жэл Сагаалганай пайр
наада, эжнэриүүдэй найцэрье
найнаар үнгрөөбди. 250 гаран
хүн хабаадаа. Гүрэнэй Дүүмын
депутадуудаа, Тыва, Хальмаг
республикануудай, Монголий,
Урда Корейн түлөөлэгшээд
урилаар ерээ. Москва хотын
Правительствын цийтийн болон
регионуудаа хоороцнын комитет

*Буряад оронай
Буурал аба, эжсынэр,
Бишихан, хөөрхэн
эрхэтэд,
Алдар суута
Москвагаа
Амар мэндье
хүргэнэбди!*

«Этносфера» гэхэн үндэш яхатан хоорондын "тухэрээш шэрээ" үргэргэх юм. Энэдэхүү хабаадахабдийн воскреснэ нь нургуулидаа хайндэрнүүдэй үргэргэлгээд түншлэхэдээ. Спортивнаа мүрүсөөнүүдээ урдаанайхиаа ульяжтайгаар үргэргэгдээдэг болоо. Жэшээлбэл, волейболоор мүрүсөөнээд Гүрэнэй Дүүмын депутат Бато Цыренцондокович Семенов тохиолдажаа нааданаа. Москва хотодо Буддын шажантай дасан барилгадаа газарай участок абаха асуудал шинийн хэлсэхээ ёнотойбди. Москвада Буряад-монголойн иллюстрации ба литературын нэгдэжшиг дэкаадын болоноор 60 жэлэй ой октябрь нарадаа гүйсэхэнь Нэгээ үгөөр хэлэвсэл үнэхөөр сэдьхээсээ үгүйцүү, үнэхөөр оролдоо ханаа, хэвчийн замчилсан захагуй бээз.

- Томо городто ажабайдалай хуули ён шаангахап ааб даа. Эндээ ажкашуудаг зоной дийлилэхий олонийн эрдэм шэнжэлгийн хүдэлмэрүүтэй холбоотой, сүлөө

забдаар ядуул гээшэ. Гэхэнэ
гэдна, гэрчээ ажалдаа, ажалнаа
гэртээ хүрэлгэндэхэс саг гарана.
Гэбэшье нийтийн хэрэгтэ
сэдьхэлэй татасатай зон арга
забдынь олоод, хабаадаад ээ
байдаг. Минии напахада, буряад
зон хоорондоо харилсаагүй наа,
үдэрэй нэгэшье дахин наа,
телефоной утаааршье наань
буряадараа ярилдаагүй наа
унаагүй хатаан ургамалдад алдад
боловхоже шэтээйл. Бидэ
худеэдэд үдэхэн хадаа юм гү
«буряадби» гэж мэдэрхэ
жаргал гээшэл гэхэ байнаади.
Ушар иимэнээс «Уряал» эблэлээ
улам хүгжөөхэ хэрэгтэй
гээд бододогби, - гэж Батор
Дугарович тобшолоо һэн.

И АЛАСАЙ ХОЛБООН БЭХИЖЭХ ГҮ?

Эсэх ороноо хамгаалгын дайнай, аласай ветеранууд хүүгээдтийн уулзалгын үед

ХАРИСЛАМНАЙ БАТАЖАХА ШИНЖЭТЭЙ

Албанай газарта баша, алтайда аятайгаар нуужа харилсаада, гэр бүл тухайгаашье ябуйд иониёо гэрэй эзэд дуулгадаг. Хоюулан Агын тойргоо уг гарбалтай байба. Арба гаран жэлдэ Москвада ажанаана. Батор Дугарович мэргэжээлээс шудаа эмшэлдэг врач мүн. Түрэл Аульдаргадаа олон жэлдэ хүдэлэе.

- Хүдээ шотагта ганса шудаа эмийэд байхаа баша, алишье аргаламжын хөх саг гарадаг ю. Хэрэгтэй болоо наань терапевтын, гинекологий, алишье уялагын дүүргэлээд байхаш. Ингэж эрдэмцээсээж, аүршэлэөө арьбажуулжсан ушарни саашанхи ажадам аша нүлэөтэй байшоо. Мүнөө би хубини медицинын эмхийн толгойноб. Эндэхин газарта нуурижан хүдэлхэн тулашилсан аж шударгын лагдаа гэс, нүни, үзэрьешийн заримдаа илгахаар бишэхэн. Хажуугаар «Уряал» эблээд бин болонон үзэрхөө Светланатая ходо эдэххитэй хабаадаабди. Юрэдээ, бүри баганаа зоной хэрэгчээ хажуу тэс байжа шададаггүй хүм. Угтоон аbam - Ворошиловай нээрмжээ колхозой түрүүлэгэш Батожаргал Бадмаев өөртөөшье, хүнүүдээшье амар заяа үзүүлдэггүй, урагшаа наанаатай байнаа гэсэдэг. СССР-ий Верховио Советийн депутат ябайсан, Лениний ордоноор шагнагданаа эгээл түрүүнүү бурядуудай нэгэн байнаа юм, гэжэ тэрэх хөөрөөгүү үргэлжлүүлжин.

Нуургуулида болонон уулзалгын үед

үнэндэд удха гансашье Буряадта ажанаудаг угсаатанда баша, харин республикаа гадуур ажанаудаг бүхын буряад зондо сэхэ хабаатай хаюм.

Москва хотодо Буряад орондо туналха һүснэгтэй, һонирхолтой памтартай зон олон ааб даа. Жэшээлбэл, Россия Федерациин габьяатаа ухаалан зохёогшо Борис Оширович Кузьмин хартаабхаа хуряадаг комбайн зохёон байгуулаа юм. Тэрээ Буряадай Хүдээ ажакын министрствэтэй харилсаатай болохо, шээз бүтээлээс ажакдаа бодотоор туршаха хүснэгтэй. 77 нахатай Мария Ильинична Данилова фольклорно «Булжамуур» ансамбль толгойлно. Сэдхээлэй нимээ ошотой, оюун ухаанайнгаа, шинжэлгэнүү дээжээдэй зон олон ааб даа.

Сагай шинжээр агаарай, мүн алишье холбооной үнэ сэн дээшэлээ. Урданай мэто зайд забнаргүй Москва ябалгас нилээн аалиддадаа. Ушар нимээс аласамийн холбоон нулархан гээшээ гээд иэгээ талаар һөргүүлмээр. Гэбэшье «Уряал» эблэлтэй, ууган заншалдаа нуургадаг нуургуулиний түлөөлгэштэй уулзанчай удаа ороноой нийисэл хототой харилсаан улам батажаха шинжээтэй гээд мэдэрхээр бэлэй. Иимээ батажалга - өөхөдхөөмийн дуудыдахаа. Тиймээс буряад янзаар «Уряал» эблээдээ иигэжүүрээ:

*Утэлхэх ханын ойртохогоо,
Үлгү тооинто нанагагаг,*

*Үян зүрхэ долгисуулмаар
Үзэхэн шотаг нанагагаг.*

*Нангин тооинтынгоо
мэндэг*

*Нанатай зондоо
дамжуулмыт.*

Үүрэй Солонгсол эртээс

Үхийүүг урган үнүүнэ,

Үндэр солоёо, бэлүүгээ

*Үзэнхоор олохоор
зэхнээ.*

Эдир утэтэндээ мэндэг

*Эхэ Буряаднаа
дамжуулмыт.*

Эрдэмийн орьёёлын түйлан

Үлгэн өвлийнгээр суурхайсан,

Энхээс солоёо дурдуулжан

Эгээлэй бэлүүтэй хүбүүд,

басагаг,

Тоонто нийхан

Буряадтаа

*Туяа Узүүлэн
габышта.*

Галина ДаШЕЕВА.

МОСКВА-Улаан-Үдэ.

«Меридиан» гэхэн соёлын ордондо

Дүрээс буулгуулхадаа гоё даа

Воскреси нуургуулиши түрүүшийн нурагшад

Эдэбхитэй түрэлхид: Жаргал, Долгоржасан Нимаевтан, Надежда Комиссарова, Светлана Дугарова, Донара Гордеева, Альбина Ринчиндоржжинева

«Энэ бидэбди: эдир москвиччууд»

«Буряаг үнэн»
сониной болон
Российн Буддын
шажанай Зан-
шалта Сангхын
үмэнэхөө тус
хуудаан хэб-
лэгдэдэг.

Апрель. 2000 он.

«ҮДЭР БУРИИН ДАЯАН БИСАЛГАЛАЙ УНШАЛГА» ТУХАЙ ТИНЛЭЙ БАГШЫН ТАЙЛБАРИ

Лам - рим

МУНХЭ БУСА,
УХЭХЭ ТУХАЙ

1999 оной декабрь һарын «Буяа» соо Поваа – үнэнээс Диваажанаа залаха бүтээл тухай хэвлэгээ һэн. Мундо үргэлжлэлийн толилоби.

Ариуп хамаг оронуул Диваажанаа гэжэ нэртэй юм. Тэрэ «арюуп, жаргалтай юртэмсэ» гэхэн ухдатай.

Харин мүнөө танай аха үеин агуухэс угсаатан, Түбээдэй Арапун (Брайбун) хийдэй Хамба байнаа буряад лама тухай таңда хөөржээ үгэхэмни. Тэрэ олон шабинартга нургаал айладаанаа ёнотой эрдэмтэн байнаа юм. Нэгтээ энэ ламхай шабинарттаа иигэжэ хэлэбэ гэхэ: «Энэ наантай яахасаха сагийн ерзээ. Майдари бурханхаяа, Богдо Зонхобоноо, Балдан Атишанайа том нургаал аважа байхаяа Гандандаа мордохо хүсэлэнтэйб». Тийхэдэнь шабинарьны: Хамба багша, хайлрыт, мандаа хэрэгтэйлтэй, орхиго бу ошигы, - гэжэ гүйба.

Энэ ушар тиимэ үүний баш, түбээдэй Энэхэг ошононой үүзэлэр болоо юм. «Тог хүнд саг мүнөө өрнхий. Бурханай том доройтожо магад. Та ех багша һэн тутаа бидэнээ бу орхийн даа», - гэжэ шабинарьны хандаба. «За, тийгээдэй, наа утадхахаа уншалга бүтээгтий», - гэжэ Хамба багши хэлэбэ. Тэрэ үедэ өөрөө ябаха шадалгүй тон үлбэр дорой болоод байнаа юм.

Тийн наа утадхалтын тусхай уншалга хэбэ. Энэ уншалгын үедэ опдоошье хүнүүд өөнхийнгээ нааа утадхахаа тухай залбаран мүргөө һэн. Хамба багша мүн лэ наантай иэтг хүнис хараад: «Хэдэй наа хүрэх хүсэлэнтэйб?» - гэжэ асуула. «Би мүнөө 60-тайб. 70-72, хүрэтэр ажануухын түлөө мүргэнэб», - гэжэ үбгэн харийн саларын. «Тийгэблэй, би мүн лэ үшвээ арбан жэл ажануухамни. Арбан жэлэй үнгэрхэдэй, аялхаби, гэжэ Хамба багша шинидэбэ. Буряад, юрсныхдэй, монгол угсаатын аялхаби, эндээс хүнүүд гэжэ Түбээдэй тоолодог юм. Энэхийн үүзэлэр буряад лама арбан жэлэй туршада огто үбийнгүй, тон эдэхихтэйгээр ажануухаа, том нургаалнуудыг айладаа юм. США-гий хальмагууд Хамба багши бааралхадаа блэй. Тэдэнэр Хамбын ех хүндэлдэг, тийгээдэшье баал монгол угсаатан

хадань багшада онсо талархалтай, халууннаар хандадаг һэн.

Хамба багшийн иэрээрин, юрэ, иэрэлдэггүй: «Кенсур римпоче», гэжэ хандадаг байгаа. Энэдэй дасан хийдэй хамба гэхэн ухдатай, Барабалханаа хүнүүдэй мүнгэ үргэхдэн: «За, болоо, зүн рули абанаа», - гэдэг һэн. Харин үлүү гарцаан мүнчийн дасанай хорёо соо лама. хубарагуудтаа хубаажархёд: «Дуунаа, бэши мондоюумэ наамда үтгэ», - гэдэг байгаа.

Үрдаа тээни Гэгээн түрэлтэ Далай лама Брайбун Гоман дасанай Хамба болыт гэжэ нэгээт бэши буряад ламада хандадаг байгаа. Тийгээдэй: «Үгы даа, би юрны санаартааны, Хамба болохо хүсэлгүй. Тийгээдэшье «ва» гэхэн наадаа заримдаа наададаг гүби даа», - гэжэ үбгэн лама ходо харюусадаг һэн. «Хамаагүй, заримдаа наадажа байгаарайт, гэбэшье та Хамба болохол ёнотойт», - гэжэ Далай багша хэлэбэ. Дуратай наадая хаа яа хэхэ үбшвээл абаахадаа, үбгэн лама Хамбын тушаалдаа орохоб гэжэ үгээс үгэхэн байна.

Хамба болоходоо, буряад лама хөр шара орхижжотой, иэтг аягатай Хамбын гэртэй ороо һэн. Гурбан жэлэй үнгэржэ, Хамбын тушаалдаа һуухаа болзорой түгэсэхэдэ, тэрэ мүнөөхил хөр шара орхижжотой, иэтг аягатай гаража ошонон байна. «Үлэгшэ бүгэдэй абаад ошонон яагаа юмта? Танда тон олон бэлэгүүдэй баридаг хампай», - гэжэ лама

багшада һангуулба.

«Эндэ өрхэдээ, би гансал эзэнтэй һэмби. Намда бэши ондоююмэ хэрэгтэй. Юутай ерэс һэмбиб, тэрээнтэйгээл гаража ошохом», - гэбо. «Төд эдэ бүгэдэ таңда үтгэн үнэлэгүүд хамаа. Танай үүлээрхий Хамбанар эдэниие хэрэглэхээс аягүйрхэх», - гэжэ ламанар хэлэбэ. «Ондою Хамбанар хэрэгтүү гэжэ холенгүй, намда хэрэгтүү гэнэ», - гэжэ үбгэн лама эрид харюусадаг.

«Үгы, хэдэй хүрэбэ гээшеби?» - гэжэ тэрэ нэгтэй нурара гэхэ. «Наян гурбатай болоо», - гэжэ шабинарьны хэлэбэ. «Үгы, юрэдэе, яагаад би арбан жэл байхаб гээн аад, үлүү гарашаба гээшеби?» - гэжэ гайхаба. «Төд яабашье, арбан жэл соо байж, үгзээ дүүргээ гээшб. Мүнөө мордохо саг болоо. Таанад наамаа нургаалнуудые абаха дуратай байгаа һэнтэй. Бишье нургаал абаха хүсэлгүй, Майдари бурханхаяа, Богдо Зонхобоноо, Балдан Атишанайа. Тиймээс ариуюн орондо мордохо хүсэлэнтэйб», - гэжэ хэлэдэ, иэтг нэгтэй шабинартай хахасаба. Шабинарьны тус тустаа багшадаа һунаажа мүргэбэ. Багшань шабинарттаа ами аяараандань заабаринуудые үгэбэ. Тийгээд булагандань үүлшлүүгээ нургаал айладаба: «нургаалынни бүтээгээрэйт. Тийгэблэй, ариуюн орондо уулзажа магадгүйди. Бүтээгэгүй һаа... юрэдэе, хамаг

юумэн танай гарта даа. Бүтээгтий гэжэ шадахагүй байнаа».

Энэ үзүү болонон ушар. Тэрэ гэхээр арбаад жэлхээ тээ үлүүтэйхэн сар үнгэрөө. Кенсур Агаавал-Нима тойроод байнаа лама хубарагуудтаа иигэжэ хэлэбэ: «Багшитай тон дээдэ таринийн бүтээл наан соогоо хэжэ ябанаа байха, тиймэхээ амжаа табиха сагтань зүрхэниийн ехэ шангаар сохилхо». Үнхэөөрөөшье зүрхэнинь шангаар сохиже захалба. Тийхэдэнь сээжийен шангаар дараан байна. Наха барагша ламатан бисалгал хэдэгээрээ дабшалан нуугаад, гурбан үдэрэй туршада Гэгээн Гэрээлын бисалган нууба. Гурбан үдэрэй үнгэрхэн лэ хойно толгойн доошоо унаа һэн.

Гэгээн түрэлтэ Далай лама иигэжэ хэлэхэн байдал: «Эдэ хүнүүд юрны хубарагуул болох, Тубэд ерэс һэн. Бурханай том хэшээжэ, бүтээлэй, эди шэдийн тон үндэр шатада хүрэжэ, агууеха Багшанар болоод, аягүй олон зонд үнэргаал олонгоон байха. Нахаанхаа пүгээхэдээ, тэдэнэр бүтээлэй эрхим шадабары мөргжэл харууллаа. Иммэ хүнүүд хубилгаан гэгээшүүлхээ холо үүлүүгээр хүндэлэгдэхээ «табыяа зэрэгтэй байжаа магад».

Далай багша гансашье энэ буряад багши тухай бэши, бусадшие буряад ламанар тухай хэлэхэн гээш. Кенсур Агаавал-Нима Драпун (Брайбун) хийдэй Гоман дасанай Хамба, буряад хүн, тус дасанай чойрын дээдэ зиндаа зэрэгтэй гешенүүдэй, философиин профессориүүдэй олонхиине нургаалын габиятай. Саашадаа Буряад орондо иммэ багшанар дахин бии болог гэжэ залбаринаб.

Мүнөө буянгаа зориулаябди. Мүнээдэр олонгоон буянгаа ариуюн хараанай аад, урдан хээс нэгтэй хараанай шэнги мэдэрэлдээ үзэгдэдэг.

Заримдаа али нэг юумэ гү, али газар нютагын түрүүшүүхийнхээ хараанай аад, урдан хээс нэгтэй хараанай шэнги мэдэрэлдээ үзэгдэдэг?

Мэдэрэл бүхэн үзэнтэ байдаггүй. Бүдлийн шажанай хараанай мэдэрэлнүүд сэх үхдэй шадалтай байхат. Сэдхэлэйтнай нимгэрхэ бури энэ нургаалнууд балартажа, тэдэнине напахань хүшэр болохо. Энэ үхэдэй этигэл хүсэтгэгээр ябуулжа, Бурхан багшишье урдаа зүбөөр бисалгаты. Энээрэл түрүүлжэ, шупал хурисалнаа налаажа, Ариуюн орон тухай бодож, Поваагай бүтээл шууд хэжэ хийцити. Наха барага сагтаа сэдхэл тодо нонор байдал, гэбэшие урданай куумын мартагдашадаг. Тиймэхээ хээс нэгтэй абаан нургаалнуудаа нургаалын шадангүй нааа бараадаа болохот.

Заримдаа али нэг юумэ гү, али газар нютагын түрүүшүүхийнхээ хараанай аад, урдан хээс нэгтэй хараанай шэнги мэдэрэлдээ үзэгдэдэг?

Мэдэрэл бүхэн үзэнтэ байдаггүй. Бүдлийн шажанай хараанай мэдэрэлнүүд сэх үхдэй хэрэгтэй. Норилго абаахын тэдийдэ адхарсан татаад, иэтг хэдэй дахин туришадаа болох, харин амжаа табиха сагтаа нургаалынни ухаандадаа нургаалыгээ, зааанай соомли хамагийн шууд дүүргэхээ ёнотойт.

Саашадаа Буряад орондо иммэ багшанар дахин бии болог гэжэ залбаринаб.

Поваагай бүтээл имагтал наа бараа үхэд хэжэ болох гү?

Хэрээдэй дутэлэгүй байнаа

мүнөө сагтаа Поваагай бүтээл сэх

хэхэнэй хэрэгтэй. Норилго

абахын тэдийдэ адхарсан татаад,

иэтг хэдэй дахин туришадаа болох,

харин амжаа табиха сагтаа нургаалынни ухаандадаа нургаалыгээ, зааанай соомли хамагийн шууд дүүргэхээ ёнотойт.

Тийгээдэй, ариуюн орондо уулзажа магадгүйди. Бүтээгэгүй һаа... юрэдэе, хамаг

хороож болохот. Тийн паанаа хороожкорхиной аад, эсээрчье арюун орондо шадахагүй наа, бээдээ түбэг татахалтаа даа. Хийгэй элшэ хүснэгтэй холбоогүй бүтээлнүүдээс хэбэл, зохихо. Энэрэл түрүүлхэ, Этигэл ариуюн сэбэрээр ябуулха, шупал хурисалнаа хахасаха - иимэ бүтээлнүүдээс хэгтэй. Эдэ бүтээлнүүд амиа табиха сагтаа зүйдээ түнхэлхэ шүтэй юм.

Харин Поваагай бүтээлсэй мэдээ алдахаа сагнаа урид хэжэ эхилхэ хэрэгтэй. Бэстийн улам бури хуурай болон, ольонтийн улам бури бага болон, иодоийн хараа һуладана, шэхэн дүлийнэ гэжэ сохом мэдэрхэдээ, эгээс энэ үедэ: «Наха барагамил даа», - гэжэ вэртэй хэлэхэ шотойт. Энэ үедэ урданай барагамил нургаалнуудаа бүдүүд сэдхэл соогоо һэргэхээ шүүэл шадалтай байхат. Сэдхэлэйтнай нимгэрхэ бури энэ нургаалнууд балартажа, тэдэнине напахань хүшэр болохо. Энэ үхэдэй этигэл хүсэтгэгээр ябуулжа, Бурхан багшишье урдаа зүбөөр бисалгаты. Энээрэл түрүүлжэ, шупал хурисалнаа налаажа, Ариуюн орон тухай бодож, Поваагай бүтээл тодо нонор байдал, гэбэшие урданай куумын мартагдашадаг. Тиймэхээ хээс нэгтэй абаан нургаалнуудаа нургаалын шадангүй нааа бараадаа болохот.

Заримдаа али нэг юумэ гү, али газар нютагын түрүүшүүхийнхээ хараанай аад, урдан хээс нэгтэй хараанай шэнги мэдэрэлдээ үзэгдэдэг?

Мэдэрэл бүхэн үзэнтэ байдаггүй. Бүдлийн шажанай хараанай мэдэрэлнүүд сэх үхдэй хэрэгтэй. Норилго абаахын тэдийдэ адхарсан татаад, иэтг хэдэй дахин туришадаа болох, харин амжаа табиха сагтаа нургаалынни ухаандадаа нургаалыгээ, зааанай соомли хамагийн шууд дүүргэхээ ёнотойт. Гандандаа хүдэлдэг байхадаг. Гандандаа хүдэлдэг хөөр сүмэ, мун 50-яд гаран мяягтан мөдөн бар болон гарраар бэшиэмэл зөхөолтуудай эх помой сан бин. Гадна захиргаанай байшан, хүндэтэй айлгадые хүлээн авада: эштэй гэр, мүргэлэй жэрэгтэй хурдэнүүд байха. Айхабтар томо амжааргаа соо сан хүжэ ууяжа, мүргэлшид тэрэнэй утаандээ эрхи, пуллад, малгайнуудаа ариуюн хурагдадаг. Жэлэй туршидаа Гандандаа олон үдэр үргэлжлэхэн бэхэх хурдагдадаг. Гандан хийдэй хадагаладажа байдал юм гэжэ будын шажанай шинжлэхүүнээс Н.Л. Жуковская бишэн.

Борис ДОНДОКОВОЙ англи

хэлэнээ аман үгөөр

оршуулжиние

<p

10 понедельник

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
07.00 Новости
07.15 «Нежный яд». Сериал
11.15 Погоды чудес
12.20 «Ералаш»
12.30 Сериал «Новые приключения Синдбада»
13.00 Новости
13.15 Телеканал «Добрый день»
13.45 Золотая серия.
«Бриллиантовая рука»
15.30 Программа «Вместе»
16.20 Новости
16.20 «Невероятные приключения Жонни Квеста», М/с
16.40 Что да как
17.00 Звездный час
17.25 До шестнадцати и старше
18.00 «Нежный яд». Сериал
19.00 Новости
19.20 Смехопанорама
19.30 «Ералаш»
20.00 Мы и время
20.40 Погода
20.45 Сериал «Воспоминания о Шерлоке Холмсе»
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время
22.40 Сериал «Секретные материалы» («X-files»)
23.35 «Взгляд»
20.50 Время футбола
01.15 Новости
01.15 Л. Агутин, А. Варум, Д. Маликов и другие в концерте «За полчаса до весны»

РТР

07.00 08.00 09.00 10.00 ВЕСТИ
07.20 ДОБРОЕ УТРО РОССИЯ!
07.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Дежурная часть»
10.35 «Квантовая медицина».
10.40 «Арена спорта».
11.10 «Гомеопатия и здоровье».
11.25 «Цыганка»
12.25 «Санта-Барбара»
13.40 РУССКОЕ ЛОТО.
13.40 «Приключения барона Мюнхгаузена». Мультфильм.
14.00 ВЕСТИ.
14.30 «Город женщин»
15.05 «Черная жемчужина»
15.50 «Богатые и знаменитые»
16.45 «Планета Земля»
17.40 М/с «Приключения под ивами» (Чехия).

БУРЯТСКОЕ ТВ

18.00 К 55-летию Победы. «Песни, приведшие к войне»
18.10 Гороскоп и прогноз погоды.
18.15 Клип-риэлт. Все о купле-продаже недвижимости города Улан-Удэ
18.20 «Культурная практика». О визите представителей Министерства культуры РБ в Японию.
18.40 «Не оскудеет рука дающего...». Всемирная организация здравоохранения.
19.00 Байгаль
19.15 «Буряад орон»
Художественно-публицистическая программа

19.50 Гороскоп и прогноз погоды
19.55 «Панорама». Информационно-аналитическая программа
20.10 Клип-риэлт. Все о купле-продаже недвижимости г.Улан-Удэ
20.15 Реклама
20.30 Рек-тайм
20.50 Республиканские новости
20.50 Рек-тайм

РОССИЯ

21.00 ВЕСТИ.
21.45 «Ликий ангел». Телесериал (Аргентина).
22.45 «Неизвестный Путин». Документальный фильм.
09.00 ВЕСТИ
09.30 «Неизвестный Путин». Документальный фильм. Продолжение.
01.00 «Футбол + ТВ» с А.Вайнштейном. Тележурнал.

ТИВИКОМ

08.50 «Диалог» А. Кушнарева.
09.00 «Верность любви».
10.00 18.35 21.15 Телемаркет.
10.20 21.25 Недвижимость.
10.30 19.30 «За гранью возможного».
11.35 «Си Квест».
13.30 Телемагазин.
15.30 «Королева сердца».
16.30 «Планета монстров».
17.00 «Приключения швейцарской семьи Робинсон».

АРИГУС

11.00 Формула успеха. Нон-стоп лист.
11.20 Клево!
11.45 День за днем
13.40 Дорожный патруль. Сводка за неделю.
14.00 Новости
14.10 Х/ф «Убийца метеор»
16.00 Новости
16.05 Телемагазин
16.40 Скандалы недели
17.35 Катастрофы недели
18.00 Цитадель
18.05 Победоносный голос верующего.
18.35 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» представляет.
18.40 Автомаркет
18.50 Музикальный подарок
19.20 Торговый ряд КСК ЗММК
19.30 Восточный экспресс
19.45 Метеопрогноз
19.50 Формула успеха. Нон-стоп лист
20.15 ТР КСК ЗММК

20.30 Т/с «Никто, кроме тебя»
21.15 И снова 33 квадратных метра
22.10 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» представляет
22.15 Автомаркет
22.20 Восточный экспресс
22.35 Метеопрогноз
22.40 Формула успеха. Нон-стоп лист
23.05 Т/с «Профессионалы» 3 с
00.00 Дорожный патруль. Сводка за неделю

ОТВ

09.00 Мультифильм «Космические спасатели лейтенанта Марша»
09.30 Мультифильм
10.00 Музыка на СТС
10.20 Товарный ряд
10.30 Т/с «Удивительные странства Геракла»
11.30 Т/с «Беверли Хиллз 90210»
12.20 Рек-парад
12.30 Т/с «Мелроуз Плейс»
13.30 Т/с «Порт - Чарльз»
14.30 Рек-парад
14.40 Музыка на СТС
15.00 Комедия на СТС: «Фантастическая девушка»
15.30 Комедия «БЛОССОМ»
16.00 Шоу-бизнес
16.30 Мультифильм «Приключения Вуди и его друзей»
17.00 Мультисериял «Каспер»
17.30 Мультисериял «Космические спасатели лейтенанта Марша»
18.00 Т/с «Команда А»
19.00 Т/с «Частный детектив Магнум»

20.00 «20.00»
20.30 Клип-презент
20.50 Товарный ряд
21.00 Т/с «Зена - королева воинов»
21.50 Рек-парад
22.00 Т/с «Удивительные странства Геракла»
23.00 Многоголосый художественный фильм «Шелковые сети»

НТВ

08.00 «Сегодня»
08.20 «Впрок»
08.25 «Криминал»
08.40 «Карданный вал»
08.45 «Большие деньги»
09.00 «Сегодня»
09.15 Мультифильм
09.25 «Криминал»
09.35 «Карданный вал»
09.45 «Впрок»
09.55 Мир кино. «Она написала убийство» /США/
10.50 Мультифильм «Достать до неба»
11.00 «Сегодня»
11.25 «Вчера в итогах»
12.45 «Куклы»
13.00 «Сегодня»
13.25 «Старый телевизор» вспоминает: «Неизвестная война»
15.00 «Сегодня»
15.25 Криминал. «Чистосердечное признание»
15.50 Сериал. «Улицы разбитых фонарей-2», «Заказчик»

16.50 «Фитиль»
17.00 «Сегодня»
17.35 «Без рецепта»
18.05 «Путешествия НАТУРАЛИСТА»
18.40 «Впрок»
18.50 «Криминал»
19.05 Час сериала. Детектив «КЛИЕНТ» /США/
20.00 Час сериала. Петя Уилсон в фильме «Её звали Никита» /Канада-США/
21.00 «Сегодня»
21.35 «Футбольный клуб»
22.25 «Совершенно секретно. Информация к размышлению»
23.30 «Итого» с Виктором Шендеровичем

00.00 «Сегодня»
00.40 Герой дня
01.00 Мир кино. Комедия «Перекресток Деланси» /США/
РАДИО

6.12 Радиожурнал «Земля родная».
6.35 Актуальное интервью
6.50-7.00 Информация, объявления
7.12 Объявления
7.20 Программа «Анфас»
7.40-8.00 Радиостанция «Биракан»
12.00-12.10 Дневной выпуск новостей «Короткой строкой»
19.12 Республикаанская известия (на бур.яз.)
19.27 Объявления
19.30 Республикаанская известия (на русс.яз.)
19.45-20.00 Передача из фондов радио

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Лицензия 245-ОК от 5.09.97 г.

Бельевой трикотаж детск., взросл., г.Москва, низкие цены,
мужское теплое белье: кальсоны, трико х/б, детское, взрослое,
рейтузы п/ш, детские и взрослые, г. Москва ----- от 69 руб.,
колготки п/ш, 3 видов, леггинсы, Москва, Смоленск ----- 48 руб.,
колготки х/б, Москва, Смоленск ----- 36 руб.,
колготки эластич. женские, Москва, Смоленск ----- от 12 руб.,
колготки х/б детские (все размеры), Москва ----- от 15 руб.,
носки х/б, п/ш детские, мужские, Санкт-Петербург ----- от 4,9 руб.,
сапоги суконные, Омск, дет., жен. и муж., мехом ----- 156 руб.,
обувь комнатная мужская, женская (низкие цены)
ботинки и п/ботинки кож. на девочек, г.Новосибирск -- от 409 руб.,
красосовки детские, взрослые г.Москва, г. Кимры ----- от 145 руб.,
сапоги кирзовые г.Москва ----- от 218 руб.,
туфли школьные кож. на мальчиков, г. Новосибирск -- от 298 руб.,
туфли мужские кожаные, г. Омск, г. Новосибирск ----- от 396 руб.,

Ул. Сахарновой, ба, установка "ПОШ", геологический институт, вход с обратной стороны, тел. 33-43-86. Без выходных.

Ул. Гагарина, 37, тел. 26-30-87 (напротив м-на "Юбилейный").

ЗАУДИНСКИЙ МЕЛЬКОМБИНАТ

ЗАКУПИТ ДОРОГО

шеницу - 3000 руб/т.,
ячмень - 2800 руб/т.,
овес - 1600 руб/т.,

ТЕЛ: 33-32-46,
33-27-38,
33-30-86

Обращаться: РБ, г. Улан-Удэ, ул. Пищевая, 1 «А».

РАЗНОЕ:

Вышлю каталоги цен монет, орденов, медалей СССР и др. От вас: конв.+купон б/о газеты. Обр.: 66047, г. Иркутск, а/я 2052.

РЕКЛАМА, ОБЪЯВЛЕНИЯ, ПОЗДРАВЛЕНИЯ ТЕЛЕФОН РЕКЛАМНОГО ОТДЕЛА (301-2) 21-62-62, ФАКС: 21-50-96. E-mail: unen@burnet.ru

РОСШИНА ИНВЕСТ

НА ПЕРИОД ПРОВЕДЕНИЯ
ВЕСЕННЕ-ПОЛЕВЫХ РАБОТ
И ТЕХНИЧЕСКОГО ОСМОТРА
АВТОМОБИЛЕЙ РОСШИНА-ИНВЕСТ
ПРЕДЛАГАЕТ:

Грузовые а/шины более 24 моделей Легковые а/шины более 70 моделей
Сельхозшины 12 моделей Мотошины 7 моделей
Велошины 7 моделей

МАГАЗИН «РОССИЙСКИЕ ШИНЫ»

Оптовые поставки:
проспект Автомобилистов-3
(здание тракторного парка)
тел./факс: 34-35-66, 34-35-77

Наши преимущества
Цены снижены, возможна оплата векселями, оптовикам скидка, гарантия 6 месяцев.

11 вторник

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
07.00 Новости
07.15 «Нежный яд». Сериал
11.15 Смелопанорама
Как это было. «Пожар в гостинице «Ленинград». 1991
12.20 «Ералаш»
Сериал «Новые приключения Синдбада»
13.00 Новости
13.15 Телеканал «Добрый день»
Мультсериал «Х/ф Конец атамана». 1 с. Программа «Вместе»
13.20 «Невероятные приключения Жонни Квеста». М/с
13.30 Юные гладиаторы в программе «Царь горы»
13.45 «Нежный яд». Сериал
13.50 Планета КВН
Здесь и сейчас
14.00 Гости
14.15 «Невероятные приключения Жонни Квеста». М/с
14.30 Возможно все!
14.45 Сериал «Воспоминания о Шерлоке Холмсе»
15.00 Спокойной ночи, малыши!

22.00 Время
22.50 Н. Рыбников в фильме «Весна на Заречной улице»
00.35 Э. Неизвестный в программе «Жизнь замечательных людей»
01.35 Новости

РТР

07.00 08.00 09.00 10.00 ВЕСТИ
07.20 ДОБРОЕ УТРО РОССИЯ!
07.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Дежурная часть»
10.35 «Квантовая медицина».
10.40 «Арена - спорт»
11.10 «Гомеопатия и здоровье».
11.20 «Цыганка»
12.25 «Санта-Барбара»
13.00 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Москва - Минск».
13.25 ВЕСТИ.
14.00 «Город женщин»
15.05 «Черная жемчужина»
15.50 «Богатые и знаменитые»
16.45 «Диалоги о животных»
17.35 БГТРК детям. Мультифильм.
17.55 «Улгур». Оленевод Егор Алексеев. Республика Саха.
18.15 Гороскоп и прогноз погоды
18.20 Клип-риэлт
18.25 Круглый стол. Концепция развития экономики Бурятии.
18.50 Дела деревенские. О создании МТС в г.Улан-Удэ.
19.00 Байгаль

ПРОДАЮ:

Запчасти от а/м М-412:
водяная помпа, тормозн. трубка, цилиндр сцепления, электровулканизатор на 220 вольт. Тел.: 21-92-15.
Усилитель высшего класса (р/конструктор), 55 Вт. Цена 68 руб. Вложите 2 куп. б/о. Обр: 440052, Пенза, а/я 3792 «УМ-55». Кровать деревянн. для детей от 7 лет, рамки и кисти для художеств. работ, гамак новый, фотоаппаратура. Тел.: 26-00-14 вечером.

КУПЛЮ:

Монеты, купюры СССР. Честно. Обр: 440052, г. Пенза, а/я 147.

19.15 Трибуна.
19.40 Гороскоп и прогноз погоды.
19.40 Худею ютаг. Загарайн аймагаар.
20.00 Будни энергетиков
20.10 Клип-риэлт
20.15 Реклама
20.30 Республиканские новости
20.50 Рек-тайм

РОССИЯ

21.00 ВЕСТИ.
21.45 «Ликий ангел»
22.45 ВРЕМЯ КИНО. Дэнни Бернхард в боевике «Один против Якудзы» (США).
00.00 ВЕСТИ.
00.30 «Один против Якудзы». Продолжение.
01.05 ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА.
02.00 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Дежурная часть»
02.15 «Магазин на диване».

ТИВИКОМ

9.00, 11.30, 18.30, 21.00, 23.50 Прогноз погоды.
09.05 «Верность любви».
10.00, 18.35, 21.05 Тел

12 среда**ОРТ**

07.00 Телеканал «Доброе утро»
 10.00 Новости
 10.15 «Нежный яд». Сериал
 11.15 Пока все дома
 11.45 Ищу тебя
 12.25 «Ералаш»
 12.30 Сериал «Новые приключения Синдбада»
 13.00 Новости
 13.15 Телеканал «Добрый день»
 14.10 Х/ф «Конец атамана». 2 с.
 15.30 Программа «Вместе»
 16.00 Новости
 16.20 «Невероятные приключения Джонни Квеста». М/с
 16.40 Классическая компания
 17.00 Зов джунглей
 17.25 ...До шестнадцати и старше
 18.00 «Нежный яд». Сериал
 19.00 Новости
 19.20 Маски-шоу
 19.50 Здесь и сейчас
 20.00 Человек и закон
 20.40 Погода
 20.45 Сериал «Воспоминания о Шерлоке Холмсе»
 21.45 Спокойной ночи, малыши!
 22.00 Время
 22.50 Х/ф «Человек со звезды»
 00.45 «Цивилизация». Отшельник русского космоса
 01.20 Новости

РТР

07.00 08.00 09.00 10.00 ВЕСТИ.
 07.20 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
 07.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
 09.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Дежурная часть».
 10.35 «Квантовая медицина».
 10.40 «Аrena - спорт»
 11.10 «Гомеопатия и здоровье».
 11.20 «Цыганка»
 12.10 «Санта-Барбара»
 13.00 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
 13.25 МОИ XX ВЕК.
 14.00 ВЕСТИ.
 14.30 «Город женщин»
 15.05 «Черная жемчужина»
 15.50 «Богатые и знаменитые»
 16.45 ВСЕМИРНЫЙ ДЕНЬ АВИАЦИИ И КОСМОНАВТИКИ. Документальный фильм Артура Пелешяна «Наш век».

БУРЯТСКОЕ ТВ

17.35 Телесериал «Глухарь». 4 серия.
 18.10 Бамбаахай. 2000 оной Эдир Дангила, Гэсэрнүүд.
 18.35 Нютагаархин. Герой Социалистического Труда Г.М.Бимбаев.
 18.50 Гороскоп и прогноз погоды
 18.55 Клип-риэлт
 19.00 Байгаль
 19.15 Толи. Философия женщины.

19.40 Гороскоп и прогноз погоды
 19.45 Деловое время.
 20.10 Клип-риэлт
 20.15 Реклама
 20.20 Рек-тайм
 20.30 Республикаanse новости
 20.50 Рек-тайм

РОССИЯ

21.00 ВЕСТИ.
 21.45 «Дикий ангел»
 22.45 «Нежность». Юбилейный концерт А. Пахмутовой.
 00.00 ВЕСТИ.
 00.30 «Нежность». Юбилейный концерт А. Пахмутовой. Продолжение.
 01.50 Док. фильм А. Политковского «Твердое топливо».
 02.30 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Дежурная часть».
 02.45 «Магазин на диване».

ТИВИКОМ

9.00, 11.30, 18.30, 21.00, 23.55 Прогноз погоды.
 09.05 «Верность любви».
 10.00, 18.35, 21.05 Телемаркет.
 10.15, 19.20 Календарь работ от А. Кушнарева.
 10.20, 21.20 Недвижимость.
 10.30, 19.30 «За гранью возможного».
 11.35 «Коротышка из Майами». фильм.
 13.30 Телемагазин.
 14.30 «Сеньора».
 15.30 «Королева сердец».
 16.30 «Планета монстров».
 17.00 «Приключения швейцарской семьи Робинсон».
 17.30 «Из жизни женщины».
 18.00 «Я люблю Люси».
 18.50 Муз. поздравления.
 20.30, 23.45 Сейчас.
 20.45 Телебиржа.
 21.30 «Кара небесная». Комедия.
 00.05 «Сыщики-любители экстра-класса».
 01.05 Страсти по Соловьеву.

АРИГУС

11.00 Т/с «Дежурная аптека»
 11.30 Формула успеха. Нон-стоп лист
 11.50 День за днем
 13.45 Дорожный патруль
 14.00 Новости
 14.10 Х/ф «День пантеры»
 15.45 ТР КСК ЗММК
 16.00 Новости
 16.05 Т/с «Пси-фактор»
 16.55 Погода
 17.00 Т/с «Иллюзия убийства»
 18.00 Цитадель
 18.05 Победоносный голос верующего
 18.35 ТУМЭР МОРИН
 предлагает
 18.40 Автомаркет
 18.45 Музыкальный подарок
 19.20 ТР КСК ЗММК

19.30 Восточный экспресс
 19.45 Метеопрогноз
 19.50 Формула успеха. Нон-стоп лист
 20.10 Алле, народ!
 20.30 Т/с «Никто кроме тебя»
 21.20 Отдохни
 21.30 Формула успеха. Нон-стоп лист
 21.55 Дар
 22.20 ТУМЭР МОРИН
 предлагает

ОТБ

09.00 М/с «Космические спасатели лейтенанта Марша»
 09.30 Мультфильм
 10.00 Новости
 10.20 Товарный ряд
 10.30 Т/с «Удивительные странства Геракла»
 11.30 Т/с «Беверли Хиллз 90210»
 12.20 Рек-парад
 12.30 Т/с «Мелроуз Плейс»
 13.30 Т/с «Порт - Чарльз»
 14.30 Рек-парад
 15.00 Музыка на СТС
 15.30 Комедия на СТС: «Фантастическая девушка»
 16.00 Шоу-бизнес
 16.30 Мульти сериал «Приключения Вуди и его друзей»

17.00 Мульти сериал «Каспер»
 17.30 М/с «Космические спасатели лейтенанта Марша»
 18.00 Т/с «Команда «А»
 19.00 Т/с «Частный детектив Магнум»
 20.00 «20:00»
 20.30 Клип-презент
 20.50 Товарный ряд
 21.00 Т/с «Зена-королева воинов»
 21.50 Рек-парад
 22.00 Т/с «Удивительные странства Геракла»
 23.00 Сериал «Шелковые сети»

НТВ

08.00 «Сегодня»
 08.40 «Криминал»
 08.50 «Большие деньги»
 09.00 «Сегодня»
 09.15 Мультфильм
 09.25 «Карданный вал»
 09.30 «Впрок»
 09.40 «Интересное кино»
 09.55 «Один день». Программа К. Набутова
 10.25 «Криминальная Россия»
 11.20 «Поджог Бильярдной»
 11.30 «Сегодня»
 11.25 Детектив «Клиент» /США/
 12.10 «Двойе»
 12.50 Мультфильм «Новеллы о космосе»
 13.00 «Сегодня»
 13.25 «Старый телевизор» вспоминает: «Неизвестная война»
 15.00 «Сегодня»

15.25 Сериал. «Семнадцать мгновений весны»

16.45 «Среда»

17.00 «Сегодня»

17.35 «Лоис и Кларк. Новые приключения супермена»

18.25 «Большие деньги»

18.40 «Впрок»

18.50 «Криминал»

19.05 Д/ф «Лестница в небо»

20.00 Час сериала. «Её звали Никита»

21.00 «Сегодня»

21.40 Час сериала.

«Возвращение в Эдем»

22.40 «Глас народа». Программа Евгения Киселева

23.40 «Куклы»

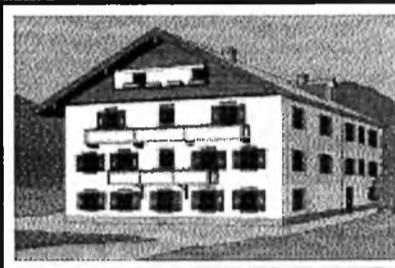
00.00 «Сегодня»

00.40 «Герой дня»

01.00 «Антропология»

РАДИО

6.12-7.00 - Программа «Утро Бурятии»
 7.12 Новости «Короткой строкой», объявление
 7.30 Программа «Выбор»
 7.45-8.00 «Тоonto нюта»
 12.00 - 12.10 Дневной выпуск новостей «Короткой строкой»
 19.12 Республикаансые известия (на бур.яз.)
 19.27 Объявления
 19.30 Республикаансые известия (на рус.яз.)
 19.45-20.00 Передача из цикла «Салют, Победа!»

ПАНСИОННАТ С ЛЕЧЕНИЕМ «ВЕРХНЯЯ БЕРЕЗОВКА»

Лечение органов дыхания вне обострения, бронхиальная астма, неосложненные сердечно-сосудистые, урологические, акушерско-гинекологические заболевания, больных в астено-невротическом состоянии, стоматологические услуги, зубопротезирование.

Услуги кабинета массажа, лечебной физкультуры, атлетической гимнастики, мануальной терапии, консультация тибетолога.

**Обращаться 34-43-44
по телефонам: 34-45-75**

Мы ждем вас!

Эффективное лечение и отдых. Врачи высшей и I категорий. Удобные, благоустроенные палаты. Лечебное 4-х разовое питание. Современное медицинское оборудование.

семьи Робинсон». Из жизни женщины. «Я люблю Люси». Музыкальные поздравления. 20.30, 23.45 Сейчас. 20.40 Радар-спорт. 21.30 Мелодрама «Любовь в дугах». 00.05 Сериал «Сыщики-любители экстра-класса». 01.10 Ток-шоу «Страсти по Соловьеву».

АРИГУС

11.00 Т/с «Дежурная аптека»
 11.30 Формула успеха. Нон-стоп лист
 11.50 День за днем
 13.45 Дорожный патруль
 14.00 Новости
 14.10 Х/ф «Скаллы»
 15.55 Телемагазин
 16.00 Новости
 16.05 Т/с «Пси-фактор»
 16.55 Погода
 17.00 Т/с «Иллюзия убийства»
 17.50 ТР КСК ЗММК
 18.00 Цитадель
 18.05 Победоносный голос верующего
 18.35 ТУМЭР МОРИН
 предлагает

18.40 Автомаркет
 18.45 Армия любимики
 19.05 Музыкальный подарок
 19.30 Восточный экспресс
 19.45 Метеопрогноз
 19.50 Формула успеха. Нон-стоп лист

20.15 Алле, народ!

20.30 Т/с «Никто, кроме тебя»

21.20 Я сама: спасительная спука

22.20 Т/с «ТУМЭР МОРИН»

представляет

22.25 Автомаркет

22.30 Восточный экспресс

22.45 Метеопрогноз

22.50 Формула успеха. Нон-стоп лист

23.15 Т/с «Иллюзия убийства»

00.10 Дорожный патруль

00.20 Новости

00.30 Т/с «Беверли Хиллз 90210»

00.40 Рек-парад

00.50 Прямой эфир: «Центр недели»

20.50 Товарный ряд

21.00 Т/с «Зена-королева воинов»

21.50 Рек-парад

22.00 Т/с «Удивительные странства Геракла»

23.00 Сериал «Шелковые сети»

19.00 Т/с «Частный детектив Магнум»
 20.00 «20:00»
 20.20 Прямой эфир: «Центр недели»

20.50 Товарный ряд

21.00 Т/с «Зена-королева воинов»

21.50 Рек-парад

22.00 Т/с «Удивительные странства Геракла»

23.00 Сериал «Шелковые сети»

НТВ

08.00 «Сегодня»
 08.40 «Криминал»
 08.50 «Большие деньги»
 09.00 «Сегодня»
 09.15 Мультфильм
 09.25 «Карданный вал»
 09.30 «Впрок»
 09.40 «Интересное кино»
 09.55 «Возвращение в Эдем»
 10.50 Мультфильм «Солдат и сад»
 11.00 «Сегодня»
 11.20 «Глас народа»
 12.20 «Большие родители»
 13.00 «Сегодня»
 13.25 «Старый телевизор» вспоминает: «Неизвестная война»
 15.00 «Сегодня»
 15.25 Сериал «Семнадцать мгновений весны»

16.40 Профессиональный репортёр
 17.00 «Сегодня»
 17.35 «Лоис и Кларк. Новые приключения супермена»

14 пятница

ОРТ

100 Телеканал «Доброе утро»
 100 Новости
 115 «Нежный яд». Сериал
 115 «Каламбур». Юмористический журнал
 145 Процесс
 20 «Ералаш»
 230 Сериал «Новые приключения Синдбада»
 100 Новости
 Телеканал «Добрый день»
 15 Мультилайн
 10 X/Ф «Маньчжурский вариант»
 15 Программа «Вместе»
 100 Новости
 120 Страна чудес. «Далеко отсюда»
 100 «Нежный яд». Сериал
 1900 Новости
 1920 Джентльмен-шоу
 1950 Здесь и сейчас
 2000 Экстренный вызов. Спасатели
 2030 «Ералаш»
 2040 Погода
 2045 Поле чудес
 2145 Спокойной ночи, малыши!
 2200 Время
 2255 Великие сыщики. «Высокоинтеллектуальное убийство»
 20 «Эх, Семеновна!»
 100 Новости
 130 Ночной кинозал..«Святой год»

РТР

08.00-09.00 10.00 ВЕСТИ.
 ДОБРОЕ УТРО РОССИЯ!
 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ : «Дежурная часть».
 10.30 «Тысяча и один день».
 10.45 «Квантовая медицина».
 10.50 «Арена - спорт»
 11.15 «Гомеопатия и здоровье».
 11.20 «Цыганка».
 12.10 «Санта-Барбара»
 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
 МОИ XX ВЕК.
 ВЕСТИ.
 14.30 «Город женщин»
 «Черная хемчужина»
 «Богатые и знаменитые»
 «На здоровье!»
БУРЯТСКОЕ ТВ
 «В пятницу вечером»
 Криминальная хроника
 К 55-летию Победы.
 Баятар сэргээш»
 К 55-летию Победы.
 «Песни, пришедшие с войны»
 Гороскоп и прогноз погоды
 Клип-риэлт.
 Байгаль
 1915 «Гуянэн шэрэ»
 Гороскоп и прогноз погоды
 1940 Эхилнэй дугаа мунёдэр.
 Позэт Мэлс Самбуевай 60 жэлэй оидо.

20.10 Клип-риэлт
 20.15 Реклама
 20.20 Рек-тайм
 20.30 Республикаансые новости
 20.50 Рек-тайм

РОССИЯ

21.00 ВЕСТИ.
 21.45 «Дикий ангел»
 22.45 АГАТА КРИСТИ. ПУАРО. «Убийство по алфавиту»
 00.00 ВЕСТИ.
 00.30 «Убийство по алфавиту». Продолжение.
 01.20 «Панорама». Тележурнал.
 02.15 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. «Маленький город»(США).
 03.50 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ: «Дежурная часть».
 04.05 «Магазин на диване».

ТИВИКОМ

9.00, 11.30, 18.30, 21.00, 23.00 Прогноз погоды.
 09.05 Сериал «Верность любви».
 10.00, 18.35, 21.05 Телемаркет.
 10.15 Календарь работ от Анатолия Кушнарева.
 10.20, 21.20 Недвижимость.
 10.30, 19.30 «За гранью возможного».
 11.35 Фильм «Каменный цветок».
 13.30 Мультфильм.
 13.30 Телемагазин.
 14.30 «Сеньюра».
 15.30 «Королева сердец».
 16.30 «Планета монстров».
 17.00 «Приключения швейцарской семьи Робинсон».
 17.30 Из жизни женщины.
 18.00 «Я люблю Люси».
 18.50 Муз. празднования.
 20.30, 22.50 «Сейчас».
 21.30 «Д.Д. Досье к досье Дубровского».
 21.40 «Д.Д. Д. Досье детектива Дубровского».
 21.50 Боевик «Проект: Охотник за тенью».
 01.10 Первые лица.

АРИГУС

11.00 Т/с «Дежурная аптека»
 11.30 Формула успеха. Нон-стоп лист.
 11.50 День за днем
 13.45 Дорожный патруль
 14.00 Новости
 14.10 X/Ф «Девушка из долины»
 15.55 Погода
 16.00 Новости
 16.05 Т/с «Пси-фактор»
 17.00 Т/с «Иллюзия убийства»
 17.45 ТР КСК ЗММК
 18.00 Цитадель
 18.05 Победоносный голос верующего
 18.35 ТЦ «ТУМЭР МОРИН»
 предлагает
 18.40 Автомаркет
 18.45 Музыкальный подарок
 19.20 ТК КСК ЗММК
 19.30 Восточный экспресс
 19.45 Метеопрогноз
 19.50 Формула успеха. Нон-стоп лист
 20.15 Алле, народ!

20.30 Т/с «Никто кроме тебя»
 21.20 Формула успеха. Нон-стоп лист
 21.45 Док. сериал «Красная полоса. Свердловское дело»
 22.10 ТЦ КСК ЗММК
 22.20 ТЦ «ТУМЭР МОРИН»
 предлагает

ОТБ

09.00 Мультсериял «Космические спасатели лейтенанта Марша»
 09.30 Мультфильмы
 10.00 «Новости»
 10.20 Рек-парад
 10.30 X/Ф «Вечер в Византии», 2 сер.
 12.30 Т/с «Мелоуз Плейс»
 13.20 Рек-парад
 13.30 Т/с «Порт - Чарльз»
 14.30 Музыка на СТС:
 15.00 Комедия на СТС: «Фантастическая девочка»
 15.30 Комедия «БЛОССОМ»
 16.00 Шоу бизнес.
 16.30 Мультсериял «Приключения Вуди и его друзей»
 17.00 Мультсериял «Каспер»
 17.30 Мультсериял «Космические спасатели лейтенанта Марша»
 18.00 Т/с «Команда А»
 19.00 Т/с «Частный детектив

Магнум»
 19.50 Рек-парад
 20.00 «20:00»
 20.25 Товарный ряд
 20.30 Клип-презент
 21.00 Т/с «Зена-королева воинов»
 21.50 Рек-парад
 22.00 КОМЕДИЯ НА СТС «БЕРЕГИСЬ АВТОМОБИЛЯ»

НТВ

08.00 «Сегодня»
 08.40 «Криминал»
 08.45 «Большие деньги»
 09.00 «Сегодня»
 09.15 Мультфильм
 09.25 «Карданный вал»
 09.30 «Впрок»
 09.40 «Интересное кино»
 09.55 Час сериала. «Возвращение в Эдем» /Австралия/
 10.50 Мультфильм «Эксперимент»
 11.00 «Сегодня»
 11.25 Час сериала. Детектив «Клиент» /США/
 12.10 «Экстремальные ситуации». Программа Н.Фоменко
 13.00 «Сегодня»
 13.25 «Старый телевизор» вспоминает: «Неизвестная война»
 15.00 «Сегодня»
 15.25 Сериал: «Семнадцать мгновений весны»
 16.50 «Фитиль»
 17.00 «Сегодня»
 17.30 Сериал. «Лоис и Кларк. Новые приключения

супермена» /США/
 18.20 «Большие деньги»
 18.30 «Впрок»
 18.40 «Криминал»
 19.00 «Сегодня»
 19.30 «Служба спасения»
 20.05 Час сериала. Детектив «Клиент» /США/
 21.30 Час сериала. «Возвращение в Эдем» /Австралия/
 22.30 «Женский взгляд» Оксаны Пушкиной

23.05 «Независимое расследование с Николаем Николаевым»
 00.00 «Сегодня»
 01.00 Герой дня
 01.45 Цвет ночи. Остроюжный детектив «Лицо страха» /США/

РАДИО

6.12 - 7.00 Программа «Утро Бурятии»
 7.12 Новости «Короткой строкой», объявление
 7.30 Программа «Встречи»
 7.45-8.00 Передача из цикла «Салют, Победа»(на бур.яз.)
 12.00 Дневной выпуск новостей «Короткой строкой»
 12.10 -13.00 - Музыкальная программа по заявкам радиослушателей «Час вашего письма»
 19.12-20.00 Информационная программа «Вчера, Сегодня, Завтра»

ПОЗДРАВЛЕНИЯ!

Хундэтэ Базаров
 Добжир Ринчинович!
 70 наанайтнай ойн баяараар Танаа унэн зурхэнлээ амаршалаад, хүрьшээ алтан дэлхэй дээрэ алхам бүхэнтний угын зөвлэнээр, наранай дулаагаар, сэдэхэлэй баяараар, хамаг жаргалаар дүүрэн байхань болтогийг гэжэ хүсэнэбди. Уштаршагүй дулаап гуламттай, Ударнаагүй бэхжүү нүхэсэлтэй, Дундартшагүй дүүрэн жаргалтай, Дуучнаагүй мүнхүү дурантай яйт даа! Ухибүүдьнинь, аша гушанарынь. Ярууны аймагай Хорго нютаг.

Г. Улан-Удэ, ул. Ключевская, 42-а, тел./факс (3012)37-05-01

Лекарственные средства*
Изделия медицинского назначения
Лекарственные травы
Средства личной гигиены
Пищевые добавки
Оптовая торговля

Ключ к Вашему здоровью

Фармацевтическая компания

Скидка на медикаменты пенсионерам и многодетным матерям 10%.

АПТЕКА

Розничный отдел: с 8 до 20 ч., Оптовый отдел: с 9 до 18 ч.

РЕКЛАМА, ОБЪЯВЛЕНИЯ, ПОЗДРАВЛЕНИЯ. ТЕЛЕФОН РЕКЛАМНОГО ОТДЕЛА (301-2) 21-62-62, ФАКС: 21-50-96. E-mail: unen@burnet.ru.

OAO «Улан-Удэнский судостроительный завод»
 предлагает:

СЕЛЬХОЗАГРЕГАТЫ:
 Роторный вычесыватель
 Сорняков;
 Каток-выравниватель КВ-4;
 Сеялка точного высева;
 Культиватор КПЭ-3,8 М с катками-выравнивателями
 КВ-4.

ЦЕНЫ ДОГОВОРНЫЕ

Оплата за поставленную продукцию производится в различной форме по согласованию сторон.

OAO «Улан-Удэнский судостроительный завод»
 предлагает: успеха!

АДРЕС: 671000, Россия, Бурятия, Улан-Удэ, ул. Корабельная, 32.

(3012) 21-33-55 - Служба маркетинга и сбыта.

(3012) 21-96-62 - Факс.

15 суббота

ОРТ

Новости
 Слово пастыря. Митрополит Кирилл
 «Все путешествия команды Чуто». «Полет пингвинов»
 «Ералаш»
 Играй, гармонь любимая!
 Смак
 Ускоренная помощь
 Экстренный вызов.
 Спасатели
 Утренняя почта
 Дневной киносеанс.
 Морской характер»
 Кусочные истории
 В мире животных
 История одного шедевра.
 Скин музей
 Новости
 «Седьмое чувство»
 «Серебряный шар». Борис Фран. Ведущий - В. Вульф
 «Детектив-шоу»
 Марина Попович в программе «Женские истории»
 Новости
 «Ералаш»
 Фильм-сенсация «Прогулки

с динозаврами». 4-я серия
 20.15 «Откройте, комедия!»
 «Деньги на ветер»

22.00 Время
 22.40 «Китайский городовой».

Сериал
 23.35 Песня года

00.20 Коллекция Первого канала. «Американская история Икс»

РТР

09.00 Брюс Ли в боевике «Башня Великого Дракона»

10.30 «Почта РТР»

11.00 ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!

11.35 «Сто к одному». Телегига.

12.25 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР.

12.55 «Друзья». Комедийный телесериал (США).

13.20 «Эх, дороги...»

13.35 «Золотой ключ». Квартирная лотерея.

14.00 ВЕСТИ.

14.20 ФЕДЕРАЦИЯ.

БУРЯТСКОЕ ТВ

15.10 БГТРК-детям. Мультфильм

15.20 Телесериал «Глухарь», 5 с.

15.50 Гороскоп

15.55 Клип-риэлт

16.00 I-ый Международный фестиваль эстрадной песни

«Белый месяц»

17.00 Ассорти.

конкурсы, викторины,
 17.10 Лотерея от «ИМПЭКС-ЦЕНТРА»

17.15 Гороскоп.

17.20 Клип-риэлт

17.25 Примите поздравления

18.55 Реклама

РОССИЯ

19.00 МОЯ СЕМЬЯ.

20.05 «Два рояля» и Ко.

22.50 ВРЕМЯ КИНО. «Кровавый спорт-II»(США).

00.30 ФИЛЬМ НЕДЕЛИ. «Черная кошка, белый кот»</p

16 воскресенье

OPT

- 09.00 Новости
09.10 Служу России!
09.40 «Дисней-клуб»: «Гуфи и его команда»
10.10 Утренняя звезда
11.00 Мультсериал «Непутевые заметки» Дм.Крылова
11.30 Пока все дома
12.00 Семейная комедия «Альф»
12.30 Здоровье
13.00 Дневной киносеанс. Михаил Кононов в комедии «Проделки в старинном духе»
14.55 Вкусные истории
15.05 Клуб путешественников
15.45 История одного шедевра. Русский музей
16.00 Новости
16.10 Приключенческий сериал «Горец»
17.00 Умницы и умники
17.25 «Дисней-клуб»: «101 далматинец»
17.50 «Дисней-клуб»: «Новые приключения Винни-Пуха»
18.20 Как это было
19.00 Новости
19.15 Смехоланорама
19.50 КВН - 2000
22.00 Программа Сергея Доренко
23.00 Погода
23.05 Мировое кино. «Засада»
- РТР**
- 09.00 «Папа, мама, я - спортивная семья». «Служу Отечеству!». «Устами младенца»
10.20 «Эх!.. Не бывает!». М/ф «ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!»
11.30 «АНШЛАГ» и Ко.
12.30 «Городок». Из раннего.
13.00 РУССКОЕ ЛОТО.
13.40 «Жили-были мысли». «Про черепаху». Мультифильмы.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ПАРЛАМЕНТСКИЙ ЧАС.
15.15 Новая «Старая квартира».
16.10 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
17.10 «Тайны тысячетелетия» с Арменом Джигарханяном
18.05 «Закон и порядок». Телесериал (США).
19.00 «Перед «ЗЕРКАЛОМ».
19.15 КИНОТЕАТР «РОССИЯ». «Аэлита, не приставай к мужчинам»
21.00 ЗЕРКАЛО.
- ТИВИКОМ**
- 09.25 Прогноз погоды.
09.30 Пират-атака.
10.00, 19.00 Телемаркет.
10.15 Календарь работ от А.Кушнарева.
10.20, 21.20 Недвижимость.
10.30 М/с «Новые приключения гномов».
11.00 «Тайный мир Алекс Мак-2».
11.30 Мультфильм.
12.00 Игра «Сокровища Паго-Паго».
13.30 Мир дикой природы.
14.00 Актуально-насущно.
14.30 Док. фильм «Тайна Галиполи».
14.55 Сонник.
15.00 Суперхоккей. Неделя НХЛ.
15.30 Мировой футбол.
16.00 Сериал «Доктор Элинор Бромвель».
17.00 Муз.поздравления.
17.30 Шоу «Телебои».
18.00 «Я люблю Люси».
18.30 Мы и наш город.
19.20 Диалог А.Кушнарева.
19.30 «За гранью возможного».
20.30 «СиКвест».
21.30 «Д.Д.Д. Досье детектива Дубровского».
22.40 Глобальные новости.
22.45 Однажды вечером.
23.50 Титаны рестлинга на ТНТ.
00.50 Стриж и другие...
01.25 «Скрытой камерой».
- АРИГ УС**
- 10.00 Х/ф «Дом там, где Харт»
11.35 Формула успеха. Нон-стоп лист.
12.00 Приключенческий фильм «Один день в аду. Джанго встречает Сартана»
13.30 Т/с «Приключения Шерлока Холмса»
14.30 Ле-Го-Го
15.05 Star Старт
15.35 АМБА-ТВ
16.05 Погода
16.10 Документальный сериал «Красная полоса. Свердловское дело»
16.40 Шоу Бенни Хилла
17.35 Благая весть
18.05 Музыкальный подарок
18.35 Дар
19.00 Клево!

- 19.20 Формула успеха. Нон-стоп лист
19.45 Скандалы недели
20.15 А.Пугачева в фильме «Женщина, которая поет»
21.40 Формула успеха. Нон-стоп лист
22.05 Х/ф «Удар Пантеры»
23.40 Радиохит
00.40 Х/ф «Зодчий теней Брэма Стокера»
- ОТБ**
- 09.00 Мультсериал «Ох, уж эти детки!»
09.30 Мультфильм «Назад в будущее»
10.00 Мультфильм «Американский хвост»
10.30 «Улица Сезам»
11.00 КБ «ЛЕГОНАФТ»
11.20 Рек-парад
11.30 КИНО-КАФЕ НА СТС:
«ПСИХОЗ»
13.50 Рек-парад
14.00 Клуб «Здоровая семья»
14.30 Музыка на СТС.
15.00 Т/с «Молодость Геракла»
15.30 Т/с «Северная сторона»
16.20 Рек-парад
16.30 КИНО НА СТС: «СЕЗОН ОХОТЫ» 4 СЕРИЯ
18.30 Шоу-бизнес

- 18.55 Товарный ряд
19.00 Клип-презент
19.30 Т/с «Молодость Геракла»
19.55 Рек-парад
21.00 Х/ф «Путешествия в параллельные миры»
21.50 Рек-парад
22.00 КИНО-КАФЕ НА СТС: «Восемь миллионов способов умереть». США
- HTB**
- 09.00 Сериал. Возвращение Казановы на «Улицы разбитых фонарей» «Блюз осеннего вечера»
10.00 Мультфильм «На краю тайны»
10.10 Телегра «О, счастливчик!»
11.00 «Сегодня»
11.40 «В нашу гавань заходили корабли»
12.40 Профессия-репортёр
13.00 «Сегодня»
13.20 «Служба спасения»
13.50 «Путешествия натуралиста»
14.20 «Полундра». Семейная игра
14.50 Наше кино. «Без видимых причин»
16.15 «Женский взгляд» Оксаны Пушкиной

- 16.45 Мультфильм «Ночной цветок»
17.00 «Сегодня»
17.30 «Большие родители»
18.05 Документальный сериал «Холодная война» /США/
18.55 Сериал по выходным. «Она написала убийство» /США/
20.00 «Итоги»
21.05 «Куклы»
21.20 Сериал. Возвращение Казановы на «Улицы разбитых фонарей» «Испорченный телефон»

- 22.25 «ИТОГО» с Виктором Шендеровичем
22.45 Мир кино. «Операция отряда «Дельта» /США/
00.35 Последний киносеанс. «Неукротимый»

РАДИО

- 7.12 - Информация, объявления
7.20-8.00 Программа «Слыши песни, сказки и легенды»
8.10-9.00 Литературно-художественная программа «АЛТАРГАНА»
9.10-10.00 «Эйришүүл»
12.00-13.00 Программа для молодежи «Воскресный полдень», «Две недели», «Юность республики».

ОАО «УЛАН-УДЭНСКИЙ СУДОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД» ПРЕДЛАГАЕТ:

Выпускаемый заводом культиватор КПЭ-3.8М разработан на основе серийного культиватора КПЭ-3.8.

Модернизация культиватора проведена для возможности (и необходимости) установки катков-выравнивателей КВ-4.

Культиватор рыхлит почву и подрезает сорняки, катки-выравниватели измельчают почву, выравнивают поверхность поля, высыпают сорняки и разбрасывают их на поверхности поля, при этом стебли сорняков падают на стебли, что не дает им дальнейшего прорастания. На глубине 3-5 см создается уплотненный влагосберегающий слой, что обеспечивает при дальнейшем посеве стабильную глубину заделки семян (что исключает «выгой»).

Применение культиватора КПЭ-3.8М с КВ-4 позволяет отказаться от дискования и боронования поля. По данным ОПКТ Сиб ИМЭ (г. Новосибирск) в Западной Сибири от этих операций отказались. Очистка поля от сорняков по данным опытной эксплуатации в Бурятии достигает 95-98%.

Цены договорные

Эффективность применения КПЭ-3.8М с КВ-4 повышает урожайность подсолнечника на 2-3% с гектара (даные по шиенице).

Характеристика:

Ширина захвата - 4м.
Глубина обработки - 80-150мм.

Рабочая скорость - 6-10км/ч.

Производительность до 3 га в час.

Применение культиватора КПЭ-3.8 с КВ-4, учитывая высокую эффективность при высыпывании сорняков, выравнивания поверхности поля, отказ от дискования и боронования снижает затраты в 2-3 раза по сравнению с существующими технологиями.

Цены договорные

670000, Россия, Бурятия, г. Улан-Удэ, ул. Корабельная, 32.

Контактные телефоны: (3012) 21-33-55 служба маркетинга

и сбыта; (3012) 21-96-62 факс.

Вам нужна реклама на небывалую аудиторию?

Радиостанция

3 канал
проводного
радио

ПУЛЬС RADIO

FM 103,3 Mhz
УКВ 66,53
МГц

вещание по второму каналу радио, эфирное
вещание на Улан-Удэ, пригороды.

Реклама на «Пульс Radio» —
это беспроигрышный вариант!

КУПОН БЕСПЛАТНОГО ОБЪЯВЛЕНИЯ

«Бизнес Олзо»

Наш адрес: 670000,
г. Улан-Удэ,
ул. Каландаришили, 23,
каб. 28, т. 21-62-62

Рубрика

Текст (не более 25 слов)

Ваш адрес (тел.) для ответа

ПРОДАЮ:

М/автобус «Ниссан-Санни
Виппета», год выпуска 1985,
правый руль, 30 тыс. руб.

Торг уместен.

Ул. Бабушкина, 27, кв. 80.

КУПЛЮ:
Процессор Пентиум-200
ММХ, -166 ММХ

Пейджер 045 аб. 1457

ВИЕРЧИЕ В БУРЯДИИ

13 апреля

19.00

Газета «Буряд чиэн»

гранд-шоу

«ХИТ-ПАРАД-2000»

Лучшие песни Бурятии..

В помещении театра
Бурятской драмы

Бурятский театр драмы
6 апреля 19.00

«СЭРДХЭРЭЙ ХҮГЖЭЛ»

Вечер бурятских композиторов

В программе принимают участие лауреаты республиканских конкурсов эстрадной песни Эрдэни БАТСУХ, Баир БАТОДОРЖИЕВ, Цырен ШОЙЖОНИМАЕВ, Булат ГОМБОЕВ, гр. «ҮЕТЭН» и др.

Хэрэнэй аймагай
Хэрэнэй дунда
нургуулида сугтаа
нураашад, Хужар
нютагайнь ураг
турэлнүүд, нухэднын,
хамта ажалаашад
Антонида Ендоновна
ОПОНТЕЕВАЕ 60
наанайн ойгоор үнэн
сэдьхэлээ амаршална.

Олон и итын
харюусалга ехэтэй элдэб
худэлмэри даажа аваан,
мүнөөшье энэ үүргээз
дүүргэж ябаан Тандаа
ажалдатнай амжалта,
ажабайдалдатнай аза
жаргал, элүүр энхье,
хүбүйтэтнай, басагандатнай, аша
зээнэртэтнай үнэр
баяние хүснэбди!

Агуу Илалтын 55 жэлэй ойдо

БААТАР СЭРЭГШЭ

Фёдор Тогочиевич Будажабэ - буряад арадай баатар сэргэш хүбүүдэй нэгэн. Сэлэнгын аймагай Сэлэндүүмын сельсоведэй Доодо Химин нийтгэгтэй 1913 оной мартаан 10-да түрэхэн намтартай. Түрэлхидын мал ажалтай ён. Совет засагай тогтоходо, Сэлэнгын аймагай нуурин тосхонуудтаа эхин нургуулнууд нээгдээбэ. Фёдор хүбүүн 1923 ондо арбатайдаа ном нудар шудалжса эхилээ ён.

1930 ондоо Тамчын долоон жээлж нүргүүлийг дүүргээд, нүүрлэгэн хонор хүбүүн Улаан-Үдээ рабфагтаа нураан байна. 1931-1933 онуудтаа залуугай зали ехэтэй, эдэбхитэй Фёдор Будажабэ комсомолой даабаряар Адуун-Шулуунай комсомолой хошуунай комитетэй секретаряар хүдэлөө, удаань ОГПУ-гай сэргэгүүдэй хилын харуулай отрядтаа, Хяагта хотодо алба гапахаас эзлгээгдэхэн юм.

Гүрэнэй рознично наймаанай республиканска управленидэг кадрнуудай таңагыс даагшар, Буряад-Монголой АССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведэй дэргэдэхи Госпланай үйлэдбэршие тусэблэлгын таңагай даргаар худэлөв.

Комсомолой обкомой зууршалгаар 1933-1935 онуудта Монголот тусхай командировкодо ябажаа срээхэн. Бусахадань, РККА-гай командаа бүридэлэй мэргэжэл дээшилүү углын курсануудта, тагнуулшанай дүриэл шадабарид нурахын эльгээбэ. Нурагсалай нүүлээр тус курсануудта багшалхаар үлөөхэн. 1939 ондо 10-дахи морин сэрэгэй дивизиин 149-дэхи полкдо экскадроний командирай туяналагшаар алба хэбэ. Тэрэл жээлэй ноябрьхаа 1941 оной декабрь хүрээтэр ахалагша лейтенант Фёдор Будажабэ М.В.Фрунзийн иэрэмжээс Сэрэгэй академидэ нурахан байна.

ДАЙНАЙ ДҮЛЭТЭ
ЖЭЛНҮҮД

Академийн З-дахи курс түргэхээр, ахалагша лейтенант Ф. Будажабэ Баруун фронт тээвэртэй, 29-дэх стрелково мизиний тагнуулай таанагай наачлынгаар томилогдово. Баруун фронтдо, удаан 1-дэх Прибалтийска, З-дахи Белорусска фронтнуудай тагнуулай албанда харюусалгатай тушаалнуудые даажа байгаа. Манай тагнуулшад айхабтар зорилготойгоор дайсанай ара талаад шургац ородог, инемец эрэгшээдэй баряаңда абадаг

1942 оной ноябрьи 6-7 зориуудтээ Батиошково нуурийн шадар үнгэрхэн тагнуулай - бадрэлгын операциис майор Будажабэ хүтэлбэрилбэ. 29 тагнуулшадтай хамга дайсанай эхилгэлтийнүүдэс, харуулайн гуримын хайса шинжэлэхийндейдаа бүнини хараанхыгаар немецүүдэй түрүүшийн франшайдээ хүрөөд, урид шалэнэйн гурбан блиндажданын цээгээ дотолбо. Түргэн шуумгар тагнуулшад гар тулалдаандайтж хадаа 25 фашистын шүнөгөөд, 7 сэрэгшэдье, тэрээ тоодо 192-дохи ябаган сэрэгэй авивизийн тагнуулшадай кадропой командир оберлейтенант Эбертые плэндээсийн байна. Энэ операциин түүсөө майор Будажабэ Улаан

Одной орденоор шагнагдаа бэлэй.

1943 оной зун, Орёл тээшэшэглээн совет сэргүүдэй дотолгын үедэ, 36-дахиж гвардейскэ стрелково корпусой тагнуулай начальник подполковник Ф.Т. Будажабэ дайсанай бэхилэлтний байгуулалта, хүснүүдэйн сувларын газар элирүүлэх зорилготой тагнуул эмхиждэгтэйн. Жэшээнь, августын 19-дээ тэрэнэй толгойлноо тагнуулшадай бүлэг дайсанай арада шургаад, штабайнь турбани машинаада гэнтэй дотолбо. 20 ийнчийн үргэлжилэх тагнуулшадай оперативна документийн төслийн офицерые барижархиба. Тагнуулай операцийн удье амжлалттай хүтэлбэрилжээн, ёөрөөшье зоригтой хабаадаанай түлөө подполковнику Ф.Т.Будажабэ Эсэрг ороондоо хамгаалгын дайнай II шатын орденоор шагнаадаа нээн. Витебск шадар дайсанай хамгаалалтын бута сохиходоо тон хэрэгтэй тагнуулай мэдээнүүдээр саг сооны хангахаийн түлөө шотагаймийн баатар хүбүүн Дайшалхы Улаан Тугай орденоор шагнаадаа. Корпусой штабай начальник, гвардииин генерал-майор Сенькович, мүн корпусойн командир, гвардииин генерал-майор Шафропов энэ

баатаршалгыен үндэрэөр сэргиэж бэшэхэн байдаг.

Тэрэ жэлдэ Советскэ Союзай Маршал Р.Я.Мали-

Ф.Т.Будажабэ албанай ёхор тэрэ үеын томо сэргэй начальнигуудтай, шийтийн ажал ябуулагшдтай тапил тала, харилсаа холбоотой байсан. Жэшээнь, суута полководец, Советскэ Союзай Маршал К.К.Рокоссовский гар табилгатай документ - журнаалда гарахан статьягийн буулгабарийн юм: "Полковник пүх. Ф.Т.Будажабэдэ аурасхаал болгон угэнэб. К.Рокоссовский, Советскэ Союзай Маршал. 28/VI-1967 он".

Гвардии полковник Ф.Т.Бударабаев 1986 оюй ноябрь соо нүгшэхэн юм. Республикин хүтэлбэрлигээдийг гар та билгатай нөхролгоо инигэжээ бэшгэдэгийхэй ہен: «1932 оюой октябриний 15-да нийн дураараа Улаан Армийн зэрэгдэж жагсажаа, 38 жэл соо сэргээг албандаа ябасаа, Эсэгэ орооюн хамгаалалтадаа. Агуухэс дайтай фронтигнуудтаа дайлалдаа. Фёдор Тогочевич Бударабаев үзүүлсэн сэхээр албата уялгаяа дүүргээ, эрлийт ехэтэй, хододоо үзэн зүйг рууны шийцхэдэг командир, ноёнор найхцаа сэдьхэлтгэй нүхэр байнаан юм». Тэрэснгэй сүт алба хэхэн, хамта хүдээлэн хүнүүд хүндэтэй нүхэр тухайгаа найханаар дурсажаа ябадаг.

Дурсажа ябдаг.
Даши УЛЫМЖИЕВ,
Россий Федерацииин эрдэмэй
габыяата
ажал ябуулагша, түүхин
эрдэмэй доктор,
профессор.

АГУУХЭ МАЛДЫН 55
ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАН,
ӨӨРҮНГӨӨ ЭСЭГЭ, ЭХЭ-
ТУХАЙ ХӨӨРЭХЭ ХҮСЭЛ-
ГЭЙБ.

Миний ага Доржын Анчин
1894 ондо Шэтын областин
Ульдартын районой Хойто-
Табтаанай нютагта Шагдарай
Доржын бүлэдэ долоодохи
хүүн болож турэн. Аяар
холын Агын районой Шулутай
нютагтай Шагдарай Балжит гэжэ
энэртэй айл болонюн. Хоюулаас
ажал хэхэдээ, арагатай бэрхээ, 5-б
хүбүүдээ хүлдээрэн гарганаан.
Нэгэдэхи дэлхэйн дайнай уедээ
1916 ондо сэрэгтэ татагдажа,
нютагтай хубуудээр Минск шадар
ркод молтаан ба бэшшээс
сэргээйюүн ажал хэхэн. Хаантай
асар бага янатанд гартаан буу
асбэгт угэдэггүй байгаа гүб даа.
Хэрэд хээл мэдэхэгэй хубуудын
цэвэр ушаралда оржээ зүдэрдэл

лан ха даа. Миний аба замуулж
хөвхшээн хойшо арын оррод
хөвхшээн зондо ошож, эзлэд
ажалын хэжэ, эдээс хоолой зүйлэс
асаржа, гэр бүлэээ тэжээдээ
байсан, тийгэж орд хэлэндээ
хураан юм. Энээн холо
ябхадань, ехэл туhatай байгаа
тан. Хубисхалай болоходо
бигдажа, мэндэ улзэнх хүбууд
тогтаага бусса бааб даа

ХАБАЯА ХАРУУЛЫН ГАБЬЯАТАЙ

морин газаагаа ерзэд байба ха.
Үбгэмийн хаана гээшэб гэж
ханаад, мориёо мулталха
ханаатай дүтэлхэдэн, ёолохо
абяан дуулдаба. Харан гэхээнэй
нухэрлийн хүбхэн хөхлэй
болотордоо сохиуулшан арай
голтойхон хэбтэбэх ха. Юун болоо
гээшэб гэхэдэн: «Гүрйтэй
үбэндээ хүрээд байтарни гэнтэй
хэдэн моритой хүнүүд ерзэд:
«Ши партизануудтаа эдихээ юумз
асаржа угэөш, тэдэшнэханаб?»
- гэж байжна нэрэ нурагүй сохё.
Юашье хэлэхгэйгидэн, хаяад
ошоо ха. Хэнэйн партизан,
хэнэйн бандит баийнх худеөгэй
хара буряад хаананаа мэдэхэб
даа. Аллаагүйн болоо гээд лэ
дуурээ юм ааб даа.

1932 ондо Доодо Табтаанайда тогтоон колхоздо ороо. Үнэгээ тэрэгдээ оруулаад, ошоо нэн. Колхозий элдэб ажал хээ. Ород хэлэ мэдэхэ байхадань, ехэнхин хамбыда ябуулдаг нэн. Улаан бараа шэрэж, Романовка хүрээтэр морин тэрэгэр ерэнэй.

албанда хоёрдохиёо татагдаа. Таби шахажа ябаан 20-30-үбгэдэй слугуулаад, хэдэйхэн үдэр соо жагсаалда байлгажа, ябуулжа нургаад лэ абаашаа бэлэй. Минийн ага түрэхын нюдэ муутай тэн. Тийгэж аbamnай барилгын батальондо абтаса, харгы бариха ажалда ябаан. Түрүүн Штэтээс урагша Кручин гэжэ станциин дэргэдээ түмэр харгы зүйшээд мэшинаар яваан.

харгы хэжээ хийлгэн. Үндэрхадын хажуу талаар үдхэн нарhan модо отолжо, хүхөөр сабшажа, гар хүрөөгөөр хүрөөдэж, модо отолжо, модоёо хажуу тээшэн зөвжэ хаядаг байгаа. Түгэсгүүдьны үндэхэтэйний хайлаагаар, хүрзөөр малтажа, галдажа, сэбэрлэдэг нэн. Газарын хүрзөөр малтажа, ябаган тэргэдэ ашажа зөвхө төхнүүдэй, бүхы ажалаа гараараа хэдэг нэн. Би өөрөө абатаяа уулзахаа ошоходоо, хархаа нэм. Минии ерэхэд, усгэлдэр нэгэ полуторка машина шорой шэрэхээ өрээ гэлсэж байгаагша нэн. Бараатань ошожо, абынгаа хубинаа үдүн хоол барилсаад. Хара ногоон үнгэтий, капустын газаа набашааар шанаан шулэн, хаб хара хилээмэн. Абамни наяар холо эльгээхэн гэлсэн гэж хөөрөө нэн. Бишье абатаяа уулзаад, гэрхээ асарнан нэгэ поршоонхын мяха, тоноёо угүед, бусай нэн аабзаб. Уданаа болонгүй, абыемни бэшээ нухэдтэйн Кавказ эльгээгээ нэн. Тэндэ баана Кавказий хадаар харгы заана. Фронт үнгэрэнд байгааха. Үшөөлалтуулжан зонийн хүүр хэбтэгшээ нэнгэж хөөрэгшээ нэн. Маляри үбшөөр үбдөөд, табидажаа өрээл даа. Аргалуулжаа эдгээгэд, колхоздоо яланашье хүдлээг нэн даа.

хэжэй нураанби.
Эжүүмни - Шагдарай Балжид
колхозой хаалишан, машаалан
яабаа. Үмсэ байха сагта түрэхэн
hamгадта туналдаг, нараад
үхибүүдэй алтан дэлхийн
дээ мундэлхэдэн түнхэндээ
хүйнэхэн хундээжэй байнхан
Хүнгэн, зөвлөн гартай гээд ходоо
миний эжье залажа абаашагшиг
бэлзэй. Нэгтээ эжигээ дахажсан
нэгэй айлайда ошолдоод, замбард
эднинээс маргашагчийг, ямар
амтатай эдээнгээшэб гэжэ нанаас
хэм. Эжүүмнай аргагүй найхан
сагаан сэдьхэлтэй хүн байгаагаад
даа. Ходол урихан шарайгаар
зониине угтажа, танинхан, танягүй
хамаагүй уридшалан өөрөө
мэндэшэлж ябагшаа бэлзэй.
Нэгтээ айлда ошонон аад
самсаяя тайлажа, хүгээдэндээ
угзжэрхёөд ерээ. Өөрөө юугээ
үмдэхэ хүмтэй гэхэдэмнай, үшээд
нэгээ мууханшаг самсатайб
тэрэнээс үмдөөд ябанаа аабзаг
гээгшэе ён.

Мүнөө һанахадам, эжы аба
хоёрн Абидын орондо ариюухан
лэ газарта ошоо ёнотой гэжэ
этигэдэгби. Энхэрэн урихан
сэдьхэлээр эхэ эсэг хоёроо
дурдажа ябадагби, дуушье
зоехогоод дууладаги.

Өөрынгөө зохёөн дуу
дурадханаб.

ЭЖЫ, АБЫН НҮРГААЛ

Эмнитгэн моринойм эрши
хүсэн
Эдээшэн хяагай аша юм
даа,
Энэхэн бэсэмни абари
зангынь
Эжы, абымни нүргаал юм
даа.
Ардагхан моринойм атар
тарган
Асатайхан хяагай аша юм
даа,
Айдархан бэсэмни абари
зангынь
Аба, эжымни нүргаал юм
даа.
Хүлэгхэн моринойм хүсэ
шадал
Хүхэхэн хяагай аша юм даа,
Хүүтгихэн бэсэмни абари
зангынь
Хүгшэн аба, эжын нүргаал
юм даа.

ГУУРЫАЯА ЖАДАТАЙ АДЛИДХААД...

Агууехээ Илалтын дүшэнтэй эжэлэх ойн урда тээ манай Республикин уран зохёолшодой холбоонд хэдэн ионирхолтой уулзалаа, хөөрчлөөнүүд үнгэртгэдээ. Наяхан 75 наамаа гүйсэн манай ахамад зохёолшо, РСФСР-ий нургуулин габьяата багша, Социалист Ажалай Герой Цокто Номтоевич Номтоев нэгээ юрэ бусын дэбтэр - албом асаржа бидэндээ харуулаа. Гадар таладань «Сталинград - Кенигсберг - Мукден» гэжэ аржытар бишээтэй. Халта доронь «1941-1945» гээнт тоонууд харагдана. Дайлалдажа ябахадаа, манай пүхэрэй бишэн шүлэгүүд, бишэгүүд, статьянууд, фото-зурагууд энээс соо суглуулж иялагатай. Мүнээс хараадаа, югээршье сэтишэгүй түүхийн баримтаа, документиүүд гээшээ аваад даа...

Хүгээн болонон эжмынай,
Хүлээс оронон хүйтэдний,
Амарг инаг басагадныай,
Сталинград городныай
Манай арада байна бшуу,
Манаа ехээр наиданаа
бшуу.

Гуринх зольбо шонодыг
Галзуу иштэрүү нохосые -
Алуурша, тонуулша
фашистнaries
Алаг гаргажа болохогүй!
Большевистскээр, нүхэд,
байладай,
Бараницель дайсадыг
хюдая!

Энэ шүлэг доронь иимээ тэмдэглэл байна:

«Бүряад-Монголий үнэн» газетын хүдэлмэрүүлгэштээ фронтовийн амар мэндиге хүргэнэб. Энэ бишыхан шүлэгтэй оконоо соо галдаа гарваа шаража, гулаасуулж байжа бишэбэб... Час хахад болоод, шэнэ добротлого орохоео байнаа ушархаа ондоо юумэ бишэх сүлөөмийн таарбаа. Добротлого хүрээтэр 2 хүнниие партигаа абааар бэлэхжээ байнаби.

Улзатараа, нүхэд, баяртай. Амаршалагша - ахалагша лейтенант Ц.Номтоев».

Алдар суута «катошануудай» - гвардейскэ миномётчидийн частьда политругаар дайлалдаан энэ нүхэрний Верховио Главнокомандалагшын баярай амаршалгада олдахин хүртэхийн байна. Ханаа, ямар дайшалхы хэрэгүүдий түлөө угтгээб гэжэ баан тэрээ албом соо тодорхой хэлсэтэй! Цокто Номтоевич өөрөө Эсэрг Орондо Хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын, Улаан Одооний орденуудаар, «Дайшалхы габьяагай түлөө» бөлгүү бусад медалынуудаар шагнагдахай.

Тэрэхэсүү галтүймэр соогуур ябаашье haas, уран зохёолшо-коммунист өөрийгөө, нүхэд - сэргэшэд тухай зураглаа, багахан очерк сэргэй газетиүүдтэй толилуулдаг байгаа. Ярууна иютагайхидтаа, сомон зүблэлэй депутатын хийн хойноо нунгагшадтаа захяа-хандалга ходо эльгээж байдаг бэлэй. Альбом соохи эгээсн

ионирхолтой зүйл гэхэд, нүхэд зохёолшодтоо эльгээн бишэгүүдийн тэдэнэй өөртэнь ябуулсан харуунууд болоно.

1944 оной октябрин 16-да Хоца Намсараевич иигэжэ бишэнэ:

«Шинийн бишэг мүнөө углөө сай уужа нутараа авабаб... Би наяхан Элхи ошожо хондоог ерээ нэм. Гурбан хэрмэ олзотой. Бишэг юмэн олдоогүй. Бата Базаронгоо уржадэр бишэг авааб. Шүлэг лэ бишэнэ ха. Мүнөө январь соомнай «Зургаанай зам» колхозийн тогтооноор 15 жэлэй ойн баяр болохонь гэлсэн. Тэрэ болотор дайгаа дараахаа, даагаа нүүлдэхэ бээстэй! Тэнээ хамтаа архидахаа, хөөрэлдэхэ ёхомийгүй!

Амаршалагша үргэн Хоца Намсараев.

Зүүн зүгтээ сэргэй алба хэжэ байнаа Жамыян Балданжабон (Полевая почта 14326) «Фронтовик-поэт Цокто Номтоевто» гэхэн гаршагтай иимэ шүлэг эльгээгээс:

Бүряад нийхан оронойнгоо
Булган малгай хиижихээжэ,
Абай-Гэсэр баатарынгаа
Алдар соло бадаргааша
Эрхим хүбүүн шамайгаа
Энхэрэн байнал эсгэшни!
Үзүүлэхийн юроолоо
Үргэн байнал эжинши!

1944 оной ноябрин 15-да

Улаан-Үдэхэе Балдан Сайжин баан эндэхий нөнинео Цокто Номтоевто дуулгана: «Уржадэр Жамсаа (Ж.Тумуунхаяа) бишэг абаа нэм. Зүүн Пруссида ороод сохиже ябанаа. Мүнөө эндэмийн саагаа оржо, шаршархан ябадаг болоод байнаа. Шинийн бишэн 2-3 зохёол «Үнэндэ» уншаа нэм. Бодото байдалын иодөөрөө хаража бишэн болохолоороо ондоохон байнаа... Тэрэ бишэжэ байнаа багашуудайгаа рассказуудые эльгээжэ үзүүл. Тийм зохёол тои шухалаа байнаа. Баяртай, Балдан».

Жамсо Тумуунов дайнай эхиний 1944 оной август хүрээтэр гүрэнэйнгээ зүүн хилэ хамгаалж, сэргэй алба хээ нэм. Энэ үедөө онлон шүлэг, рассказуудые, «Эхийн юреөлөөр» гэжэ поэм бишэн байгаа. 1944 оной октябрь нарада Ж.Тумуунов дайнай газарта хүрэж, алдар суута

гвардейскэ дивизийн батальоний командирэй орлогшо, политрук зэргэгэй байдаанд орохон цамтартай. Эрэлхэг зоригтойгоор дайлалданайгаа түлөө тэрээ Эсэрг Орондо Хамгаалгын дайнай нэгдэхий, хоёрдохи шатын орденуудаар, хэдэн медаляар шагнагдахан юм. Фронт дээрээ, гол дүлэн соогуур, аажам нуухаше сүлөөгүй ябажа байхадаа, Жамсо Тумуунов өөрийнхөө хурсаа мэргэн буутайгаа тон адий баринхай тэмсэж ябаса нэм. Статья, шүлэг, рассказуудые бишэхынгээ хажуугаар үзэр бүриин ушарнуудые тэмдэглэхэн дурасхаалта дэбтэр ябуулж, «Наранай орохо зүг тээши» гэжэ иэртэй үнэн болонон байлаанууд, таниха сэргэшэд тухайгаа повесть бишэжябахан байна. Баян тэрэ үед «Алтан бороо» гэжэ романи бишэххүсэл түрэхниний эли. Жамсо Тумуунов аюулта дайнда ябахадаа, харатай дайсанай хэзээшье дарагдажа, энхэ амгалан сагай удангүй ерэхэ гэжэ этигэжэ, тэрэниие түргэдхэхийн түлөө бүхын шадалаараа оролдож ябаса. 1945 оной априльдээ Одерийн зүүн эрэдээ хүрэжэ ошоод бишэн байнаа. Уран зохёолшины эдэ үзүүлэхэд тэрэнииеч гэршэнэ хайнаа:

Буугай абан дундуур,
Буудал мүнгэр соогуур
Харатание добтолон
орхогдоо,
Харюугаа аван дараахадаа,
Байгаль, шамаяа дурдажалби,
Баян долгишиш магтажалби.
Одөр мүрэнэй долгиши
Онгосоор удар татуулааг,
Берлиний шэрэм боолтые
Бэлгээ ошоор хайлуулааг,
Байгаль, шамдаа бусахалби,
Баяраа шамтаяа
хубаалдахалби.

Манай ахаа заха уран зохёодшодой нэгэн Дацри Хилтухин агууехээ Ленинэй хотые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалсанайгаа түлөө Улаан Одоний орденуудаар шагнагдаа бэлэй. Дайн байдаанд ябахаа үедөө тэрэ шүлэг, дуунуудаа ходолбишэдэг байгаа. Энэ цамар поэдий түрэхөөр наянай наанай ойн баяр гүйсэнхэн. А.Бальбировтай хамтаа тэрэнэй бишэн байнаа.

ябахые захирнаб» гэхэн повесть наяхандах яхадхэлэгдээж гараба. Хоца Намсараевийн нэрэмжээ буряад драмын академическо театра энэ повестиин удааар Д.Дылыровэй бишэн бишэн пьес табигдаа. 1943 оний сентябрьда Ленинград шадарай Синявинай хабсагай дээрэй байгаад, Данри Хилтухинийн иигэжэ бишэн бишэн юм:

Ариун тэнгэрэ
Алаг эрээнээр турьяя,
Алаг агаар
Амилхын аргагүй
Элнэ тооноор бурьяя.
Артиллерии добтолго

Иимэ гэжэ
Шүүхэрын мэдээлэй, —
Одоошие галаб гээшэн
Урбалдажаа эхилээ.
Газар тэнгэрри хоёр
Нийлээд,
Ганы галзуу
Нэрийээ-түрьеэ.
Түрүүлээ.
Амба томо һомонууд
Галтаа шуургаа
Лийшагтайгаар тудхажаа
Дээрэмийн буулгаа.
Амхаржа траншеймийн
Бутаржа нураа.
Али оломнай
Хүл гараа хухараа.
Арбан табан минутын
Сохильто соо
Аалидахын хүлээхэш
Хүнгэндоо поросоо.
Хүдоолуулхэш унаан
хүбүүдээ,

Тээхэш санбат руу
Шархатаан нүхэдээ.
Телефоний утана
Зуу дахин үзэртоо
Танхарнын залгахаш,
Яарахаш үхээтрээс...

Эсэрг ороноо хамгаалгын Агууехээ дайнай элдэб фронтнуудтаа манай Республикин 17 уран зохёолшод дайлалдаан юм. Тэдэнэй дундаанаа эдир залуу Цыретор Зарбуев, «Буряад орон» гэжэ булагдаа мэдээжэд дуунай автор, шүлэгүүдий хоёр ном хэблэжэ үрдийн поэт, урдань уран зохёолшодийн холбооний харюусалгатай секретарь байнаа Константии Брянский, прозаик Генин-Дарма Нацов, поэт Александр Бардамов гэгшэд хархис хорото дайсадай урдаанаа байдаанаа алтап амияа алданаа юм.

Дээрээ хэдэн дахин хэблэгдэн гаранаа. Дайнай газарта хүндээр шархатажа, Улаан Одооний орденоор шагнагдахан прозаик Барадий Мунгопов манай литературын алтап жасада «Харьялан урдаа Хэлгомий», «Баян зүрхэн» гэжэ романуудаараа, олон тоото повесть, рассказуудаараа горитой хубитая оруулаа. Сталинградын хамгаалгын хатуу шэрүү туладаануудтаа шэн зориг харуулж, дайшалхы ордено хүртэхэн поэт Алексей Уланов арадай аман зохёолые шэнжэлхэн инилээд олон помуудые хэблүүлчихэй. Филологийн эрдэмийн докторийн нэрээртээ хамгаалан юм. Дайнай хэсүү үедээ тэрэнэй бишэн бишэн эдэмүүрийдүүд мүнөөшье тодор соностоно:

Алтанхан дэлхийн жаргалай
түлөө
Алдалан унаха занятай
байгаа haas,
Золто арадуута эрх сүлөө
олгожо,
Зуун жэлүүдээ мүнхэжэн
улахбди.

Баруун фронтдо эшлөнүүдээ хүргэжэ ябатараа, поэт Дольен Мадасон хүндээр шархатажа, хэдэн нараа соо госпиталд хэблэжэ аргалуулхаа баатай болонон юм. Тэрээ руу ондоо ябахадаа, уран шүлэгшээ нимэ мүүрийдүүдээ бишэн бишэн байгаа. Эртээ хурсаа нэлмээрээ Эхэ ороондоо тааныгаа Гэр шахаагаа угзинэб. Дайнгаа хэрбээ улаан haas, Дайдаяа, түрэхэн газараа Тэбэрин, озон унахад. Ч.Р.НАМЖИЛОВ, Буряадай арадай уран зохёолшо.

Монголой уэн», потом перевodчиком произведений марксистско-ленинской литературы, инструктором отдела пропаганды и агитации Бурятского обкома партии. В 1956 году он был направлен заместителем главного редактора журнала «Свет над Байкалом» (ныне «Байкал»).

С 1959 года С.Б.Будаев

К 55-летию Великой Победы

ВОИН-ПОБЕДИТЕЛЬ

близится великий День
ды. И каждый солдат
кой Отечественной войны
мог, приближал этот
чательный день. Одним из
кто со слезами на глазах
тил этот День Победы был
ий командир стрелковой
старший лейтенант Сергей
евич Будаев, кавалер
нов Красной Звезды и
естинной войны I степени.
начала февраля 1942 года
уден был призван в ряды
тской Армии. После
чания Кемеровского
енного училища он был
равлен на Калининский
т. В составе 144-го полка 28-
релковой дивизии 3 ударной
и должностях сначала
андра взвода, а потом

андира стрелковой роты
ший лейтенант С.Б.Будаев
твовал в боях за
зданение городов Великие
Невель, железнодорожных
Новосокольники,
жанск и многих других
ленных пунктов
инской и Псковской
стей.
суровые годы

суровые годы
войны молодой
гер не один раз проявил
стремительный подвиг в боях
с немецкими фашистами.
Приведем один из эпизодов
этого подвига, который
запечатлен на наградном документе:
«...за дерзкую заможицу
заслал себя как волевой
жар. Своим умелым

подством отражал атаку за
противника. При этом его
уничтожил до 80
рояев. Переийдя затем в
атаку, уничтожил до

аку, уничтожил до-
лжников фашистов. Сам лично в
нейшем бою уничтожил
несколько гитлеровцев». За этот
и старший лейтенант Будаев
награжден орденом Красной
Звезды. После третьего тяжелого
ранения С.Б.Будаев был
размежеван из рядов

С.Б.Будаев является одним из ведущих специалистов в области исследования монгольских языков и диалектов. Его изыскания отличаются новизной

и актуальностью рассматриваемых проблем, аргументированностью выводов, научной и практической ценностью.

Профessor Будаев принимает активное участие в подготовке научно-педагогических кадров для республики и соседних областей. За заслуги в научно-педагогической деятельности присвоено почетное звание «Заслуженный деятель науки Республики Бурятия».

Следует отметить, что С.Б.Будаев имеет весьма разносторонний интерес и

является филологом широкого профиля.

Фундаментальными являются его монографии «Лексика бурятских диалектов в сравнительно-историческом освещении» (Новосибирск, Наука, 1978г.), «Бурятские диалекты» (опыт диахронического исследования, Новосибирск, Наука, 1992г.). Эти и многие другие его работы, например,

По следам выступлений

МОНГОЛЬСКИЙ МИР: ПРОБЛЕМА ЯЗЫКА

Общение монголоязычных народов меж собой на одном общепонятном языке или на одном из их же диалектов, дело очень важное, даже исторически необходимо. Почему? Развиваясь дальше, мы не должны все более отличаться между собой, а, наоборот, сближаться и, наконец-то, стать единым народом с единым языком, ибо язык, как известно, наиболее характерный признак народа. Знать халхаский диалект, как призывает уважаемый Н. Цыбиков, конечно же, хорошо, хотя бы потому, что халхасцы составляют большой процент монголоязычных народов. Но это не решение задачи. Нужно создать литературный язык, общий для всех монголов с единой грамматикой. Вот достойная работа для ученых-филологов. Конечно же найдутся среди бурятского народа много скептиков, и не только среди бурятов, но и халхасцев, и южан, и калмыков.

Как пишет В. Дабаев: не стремятся же славяне, цыгане к единому языку, стало быть нам и подавно не

решаемое. Немного о том, каким примерно должен быть будущий литературный язык. Конечно, наиболее приближенным к разговорному языку всех основных диалектов, в то же время нужно упорядочить строго: произношение — более к благозвучному, правильное смысловое употребление, например: слово стекло в разных диалектах звучит как шэл, лонхо, гэрэл. Правописание тоже максимально приблизить к разговорному. В бурятском языке через скобки увлекаются вставлением гласных, буква «Б» также употребляется везде, хотя можно было бы для лучшего чтения писать букву «В» иногда. Калмыки, наоборот, выбросили все беззвучные гласные. Нужно разумно, для хорошего чтения выработать правила правописания всех слов. Также «Н» ни в коем случае нельзя убрать полностью, а даже, наоборот, его максимально больше применять. Я, конечно, понимаю, что сакающих гораздо труднее произносить «Н».

и подавно не
следует. Но **НУЖНО ТОЛЬКО НАЧАТЬ** Н о
это их изучая
проблема. Возьмем другой английский язык, они ведь пример: все тюрки более-менее произносят «эйч» как надо. понимают друг друга, однако же Турция не жалеет денег и старается, чтобы именно турецкий язык стал более臺灣人和蒙古人, и не только для тюрков. Еще пример: миллиардный Китай говорит на одном пекинском диалекте, хотя северный китаец вряд ли поймет звуки *hən*, *hɔn* и др., а так же южного, если тот будет звучания. Ну, а там, где нет говорить на своем диалекте, тем особой надобности в этих более не поймет монгола, уйгура, звуках, можно по - другому. Говорим же мы, приветствуя тибетца и др., но зато все они «Сайн байна», а не «найн байна» говорят на пекинском, потому или же «Сурхарбан» чаще, чем что он государственный, «нурхарбан». И если мы литературный и его преподают. создадим такой литературный Более того, я уверен, через эн язык и будем в обязательном лет все китайцы, и другие порядке преподавать его и народы, населяющие Китай, изучать, ведь наши дети сейчас будут говорить в основном на легче осваивают какой-то пекинском диалекте, как иностранный язык, чем свой литературном, и это будет родной бурятский, тогда мы достаточной причиной, чтобы сможем стать единым народом говорить о едином китайском с единственным языком, пусть даже и народе, если, конечно, ничего никуда не денутся, они будут не произойдет.

Нас, монголоязычных, не паберется и десяти миллионов, и мы еще более-менее можем понять друг друга, чем северный китаец, и южный китаец, если бы каждый из них говорил на своем диалекте. На самом деле бурят, знающий свой язык средие, может достаточно способно пообщаться с халхасцем, а они даже лучше понимают наш бурятский, чем халхасский диалект. Создавая общий литературный язык, нужно пригласить к участию всех ученых из Внутренней Монголии, МНР, Калмыкии, Бурятии, и не только филологов, но просто красноречивых, острых на слово людей. Конечно, это работа не одного года, но это работа достойная, и дай нам бог терпения, трудолюбия, таланта и целеустремленности. Как и где они будут работать, это дело литературный язык.

А писать, конечно, мы должны на старомонгольском, на этом стоячем, спускающемся как бы с неба языке, который выбрал великий Чингис хан. Пусть скептики не говорят, что это ни к чему, трудно, ведь меняли же недавно старомонгольский на латинский, затем на кириллицу за короткое время и ничего - люди приспособлялись. Я знаю, что среди наших народов найдется много талантливых поэтов, писателей и рождаются еще, которые незамедлительно станут пользоваться новым литературным языком и будут писать свои талантливые, искрящиеся юмором произведения, а читатели монгольского мира будут понимать без всякого перевода. Нужно только начать.

Сергей АНГАЕВ.

ХҮДӨӨГЭЙ
ЭДИРШҮҮЛЭЙ ЭРДЭМ

МЭДЭСЭ ЖЭЛ БУРИ ДЭЭШЭЛНЭ

Ляя ДАМБАЕВТА шан баруулагана

Нургуулии үхижүүдэй хабарай амаралтын жэл бүри гуманитарна шэглэлэй предмэдүүдээр олимпиада болодог заншалтай. Энэшье жэл республикинай бүхын аймагуудай 200 гаралт үхижүүдэй, басагад республикингаа ишилэл хотодо сүглэрч, орд, англи, немец, француз хэлэнүүдэй, буряад литературые, Эсэрг ороной болон Буряадай түүх, граждановедени эгэл бэрхээр мэдээгэй байнаа элирүүлбэ. Агуу Илалтын 55 жэлэй ойдо тус олимпиада зориулагдахан байна.

Орд хэлээр 9-дэхий классай нурагшадай дунда Баргажанай аймагай Баргажанай-Адагай дунда нургуулии Татьяна Шелковникова нэгэдэхи нуурида гарлаа. 10-11-дэхий классай үхижүүдэй дунда Хурамхаанай аймагай Могойтыш дунда нургуулии Елена Доржисватурулээ. Энэбасаган хадаа 1999 ондо 5-дахи нуури эзэлхэн байгаа. Тийгээд мүнөө жэл эрхимлэж гаранаандань омогорхомоор.

Үндэштэнэй нургуулида орд хэлээр үзүүлэдэй хоорондо мүн а мүрүсөөн үнгэрээ. Энэ республиканска үндэштэнэй 1-дэхий-ингериадай Ариоуна Морохоева (9-10 класс). Яруунын аймагай Иисэнгын дунда нургуулии Жаргалма Бадмаева (11 класс) гэгшэд түрүү нууриундад гаранаа байна. Жаргалма түрүүшүнхөс иимэ тухэлэй олимпиада хабаадаа, амжалта туйлабаа гээш.

Эсэрг ороной түүхээр Хэжээнгын лицейн шаби Батор Будаев бултаныа үлүү байжа, олон тооты хотын үхижүүдэй, басагадын булижа гарлаа.

Буряад ороной түүхээр олимпиада хоёр шатаанаа бүридэе. Улаан-Үдэ хотын 33-дахи гимназиин Людмила Власова (9-дэхий класс), Захаамийн гимназиии Суржана Радиева (11-дэхий класс) эдэхийр шатын эгэл эрхимээр дабажа гарлаа гэжэ элирүүлэгдэх ёсн.

Граждановеденеэр 28 нурагшад хабаадаа. Эдэсэ соноо Хэжээнгын аймагай Новокижигинский дунда нургуулии Наталья Новикова

эрхимлээ.

Улаан-Үдэ хотын политехническэ 27-дохи лицейн Александр Синюшкин (10-дахи класс) англи хэлээр илаан байна. Ахамад классай нурагшадай дунда 32-дохи нургуулии Ирина Столярова шалгарлаа.

Нийслэл хотын 59-дэхий нургуулии нурагшад Ирина Карпова (10-дахи класс), Татьяна Зурбалова (11-дэхий класс) немец

байхыен сэргиэмсэр. Радиева Лариса Доржиевна (Хурамхаанай аймаг), Содномдоржиева Баяр-Ханда Хашитовна (Яруунын аймаг), Эрдийнэва Дашима Дугаровна (Хэжээнгын аймаг) болон бусад хүндэтэй багшанартадаа дорохийнбоди!

Мүнөө политически байдалай найжаржа байхадаа, манай орон дотор эрдэм ехэтгэ сэхээтэн, хайн бэлэдхэлтэй мэргжэлтэд сэргэгэхээ. Эндэх хабаадаан үхижүүдэй эгэл энэ сагта ажанаа худалх болон хох. Тиймэхээ таанартадаа эрмэлзэл зориг, амжалаа хүснэгтийн. Харин олимпиадада түрүүлж гарагшад «илаабди» гээд, толгойгоо эрьеңгүй, саашадаа үшвэе нийнаар нуралсаллаа үргэлжлүүлж, эрдэм мэдээсээр дээшлүүлж, хүснэгтийн байнаб, гээд Буряад Республикин эрдэм ухаанай болон нуралсалдаа министр Сергей Дашинимаевич Намсараев эдиршүүлдэх хандаба.

Ингэжэ гуманитарна шэгэлэй предметуудаар үшвэе

хэлээр иргэдэхий үүрингүүдэй эзэлж, юм.

Француз хэлээр мэдэхэдээ, Хяагтын аймагай Ехо-Талын дунда нургуулии үхижүүдэй бэшэнхээ үлүү байба. Тус нургуулии Надежда Эрдийнэва (9-дэхий класс), Баярма Буюнтуева (11-дэхий класс) гэгшэд эрхимлээ. 10-дахи классай нурагшадай дунда Улаан-Үдэ хотын 33-дахи гимназиин Людмила Доржиева шалгарлаа ёсн.

Буряад литературын мүрүсөөнде 4 илагшадаа элирүүлэгдээ 68 үхижүүдэй басагад түрүү үүри эзэлхийн тута мүрүсөө. Уран зохёолийн секцидээ Загарайн аймагай Асагайдай дунда нургуулии Сэсэгма Иванова (9-дэхий класс), Хожжигын 2-дохи дунда нургуулии Мэдэгма Самбуева (10-11-дэхий класс) шалгаржа, түрүү үүрингүүдэй эзэлээ. «Энэ секцидээ аргагүй бэлгитэй үхижүүдэй хабаадаа. Тэдэнэртэй хүдэлхэдэ, нонин байна», гэжэ жорин гэшүүн, Буряадай арадай поэт Лопсон Тапхаян хэлээр ёсн. Литература шинжээгийн секцидээ 10-дахи классай нурагшадай дунда үндэштэнэй 1-дэхий лицей-интернадай Леонид Дамбаев иргэдэхий үүри эзэлхэн байна. Ляя хадаа удаа дараалан гурбадаахи жэлээр түрүү үүрияа алданагүй. Энэл нургуулии Дымбрын Цыренов, Яруунын аймагай Ульдэргын дунда нургуулии Дыжит Батуева гэгшэд ахамад классуудай дунда илагжа гараладаа.

Түрүү үүри эзэлэгшэдээ, тэдэнэй багшанартадаа дипломуудаа, мүнгэн шангууд баруулагдаа. Шалгалтын комиссийн түрүүлэгшэнэр булта «хүдөө нюатагийн үхижүүдэй эрдэм мэдэсээ аргагүй дээшэлээ» гэжэ тэмдэглээ. Энэ хадаа хүдөөгэй багшанартай «унаан малгайгаа абанагүй» хүдэлжээ элирүүлнэ гээш. Салин хүлнэе абаашьгүй наа, эрдэм мэдэсээ шабинартадаа үшвэе эршэмтэйгээр дамжуулж

Буряад ороной түүхээр олимпиада хоёр шатаанаа бүридэе. Улаан-Үдэ хотын 33-дахи гимназиин Людмила Власова (9-дэхий класс), Захаамийн гимназиии Суржана Радиева (11-дэхий класс) эдэхийр шатын эгэл эрхимээр дабажа гарлаа гэжэ элирүүлэгдэх ёсн.

Граждановеденеэр 28

нурагшад хабаадаа. Эдэсэ соноо Хэжээнгын аймагай Новокижигинский дунда нургуулии Наталья Новикова

Мэдэгма САМБУЕВА

хэлээр иргэдэхий үүрингүүдэй эзэлж, юм.

Француз хэлээр мэдэхэдээ, Хяагтын аймагай Ехо-Талын дунда нургуулии үхижүүдэй бэшэнхээ үлүү байба. Тус нургуулии Надежда Эрдийнэва (9-дэхий класс), Баярма Буюнтуева (11-дэхий класс) гэгшэд эрхимлээ. 10-дахи классай нурагшадай дунда Улаан-Үдэ хотын 33-дахи гимназиин Людмила Доржиева шалгарлаа ёсн.

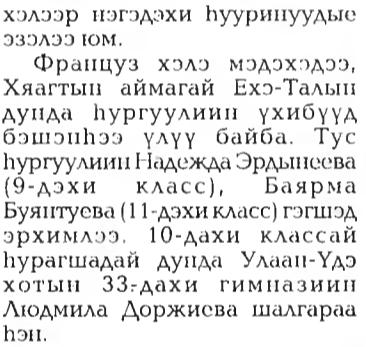
Буряад литературын мүрүсөөнде 4 илагшадаа элирүүлэгдээ 68 үхижүүдэй басагад түрүү үүри эзэлхийн тута мүрүсөө. Уран зохёолийн секцидээ Загарайн аймагай Асагайдай дунда нургуулии Сэсэгма Иванова (9-дэхий класс), Хожжигын 2-дохи дунда нургуулии Мэдэгма Самбуева (10-11-дэхий класс) шалгаржа, түрүү үүрингүүдэй эзэлээ. «Энэ секцидээ аргагүй бэлгитэй үхижүүдэй хабаадаа. Тэдэнэртэй хүдэлхэдэ, нонин байна», гэжэ жорин гэшүүн, Буряадай арадай поэт Лопсон Тапхаян хэлээр ёсн. Литература шинжээгийн секцидээ 10-дахи классай нурагшадай дунда үндэштэнэй 1-дэхий лицей-интернадай Леонид Дамбаев иргэдэхий үүри эзэлхэн байна. Ляя хадаа удаа дараалан гурбадаахи жэлээр түрүү үүрияа алданагүй. Энэл нургуулии Дымбрын Цыренов, Яруунын аймагай Ульдэргын дунда нургуулии Дыжит Батуева гэгшэд ахамад классуудай дунда илагжа гараладаа.

Түрүү үүри эзэлэгшэдээ, тэдэнэй багшанартадаа дипломуудаа, мүнгэн шангууд баруулагдаа. Шалгалтын комиссийн түрүүлэгшэнэр булта «хүдөө нюатагийн үхижүүдэй эрдэм мэдэсээ аргагүй дээшэлээ» гэжэ тэмдэглээ. Энэ хадаа хүдөөгэй багшанартай «унаан малгайгаа абанагүй» хүдэлжээ элирүүлнэ гээш. Салин хүлнэе абаашьгүй наа, эрдэм мэдэсээ шабинартадаа үшвэе эршэмтэйгээр дамжуулж

Буряад ороной түүхээр олимпиада хоёр шатаанаа бүридэе. Улаан-Үдэ хотын 33-дахи гимназиин Людмила Власова (9-дэхий класс), Захаамийн гимназиии Суржана Радиева (11-дэхий класс) эдэхийр шатын эгэл эрхимээр дабажа гарлаа гэжэ элирүүлэгдэх ёсн.

Граждановеденеэр 28

нурагшад хабаадаа. Эдэсэ соноо Хэжээнгын аймагай Новокижигинский дунда нургуулии Наталья Новикова

Жаргалма БАДМАЕВА

ишигэлжүүдэй эзэлээ. «Энэ секцидээ аргагүй бэлгитэй үхижүүдэй хабаадаа. Тэдэнэртэй хүдэлхэдэ, нонин байна», гэжэ жорин гэшүүн, Буряадай арадай поэт Лопсон Тапхаян хэлээр ёсн. Литература шинжээгийн секцидээ 10-дахи классай нурагшадай дунда үндэштэнэй 1-дэхий лицей-интернадай Леонид Дамбаев иргэдэхий үүри эзэлхэн байна. Ляя хадаа удаа дараалан гурбадаахи жэлээр түрүү үүрияа алданагүй. Энэл нургуулии Дымбрын Цыренов, Яруунын аймагай Ульдэргын дунда нургуулии Дыжит Батуева гэгшэд ахамад классуудай дунда илагжа гараладаа.

Борис БАЛДАНОВ, ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Олимпиадада илагжа гаранаа 11-дэхий классай нурагшадаархээ зүйн Буряадай гүрэнэй уппверситетэд ганса хөөрэдхэнэй (собеседование) бүүлээр оюутан болох аргатай.

Борис БАЛДАНОВ, ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Олимпиадада илагшаа Аркадий БАТОМУНКУЕВАИ фото.

Дымбрын ЦЫРЕНОВ, Елена ДОРЖИЕВА

БОЛЬ НЕ УХОДИТ С ГОДАМИ

Саша прожил 21 год.

Родился он в феврале 1963 года в простой семье работников тонкосуконной фабрики, закончил 49-ю школу и получил диплом лесотехника. Отличником Саша не был, но был «своим» парнем, любил жизнь и пользовался авторитетом у сверстников. Таким его запомнили ребята – весельм, общительным, спокойным.

Поработать он не успел – подошел срок службы в Советской Армии. Служба в армии – это школажизнь, здесь идет проверка мужественности, отваги. Мечта Саша исполнилась – призывник попал в ВДВ. И снова учеба – нужно было овладеть и этой «специальностью». Приняв военную присягу, Саша оказался в Афганистане. Служба в Демократической Республике Афганистан требовала повышенной ответственности, специальной подготовки, сильной воли и убеждения в правом деле. За полтора года Саша не только приходилось бывать в бою, получать ранения, но и приобретать опыт. За боевые заслуги Саша получил медаль «За отвагу».

23 марта 1984 года группа, в составе которой находился Саша, вышла на выполнение боевой задачи – оказать помощь мирному населению от нападения мятежников. Банда была разгромлена, главарь банды захвачен. Преследуя бежавших при переправе через горную реку, Саша Мокров погиб, и посмертно награжден орденом Красной Звезды.

За 18 дней до конца призыва, 8 марта, Саша написал из Джелалабада письмо родным. Написал, что служба подходит к концу и чтобы его ждали.

Улица

имени героя

В нашем городе очень много улиц, названных в честь людей, которые защищали нашу Родину, отдав за это жизнь. Несколько лет тому назад на карте города появилось новое название улицы Мокрова. Когда-то эта была улица Боевая, на которой жили люди...

Последняя строчка Сашиного письма: «До призыва осталось 18 дней, обнадеживала, радовалась, заставляла плакать: «Боже, как много и как мало осталось до его призыва».

Но вместо загорелого полного сил юноши пришел гроб...

Узнав телефон Юлии Матвеевны, мы решили спросить у нее разрешение на большом интервью, и удивительно, что она отказалась. Любая мать поступила бы также, ведь тяжело заново испытывать все те чувства, если боль, которая не уходит годами, не перестает жечь сердце...

ДОРЖИЕВА Туяна ЦЫБЕНОВА Баяр (Школа №2, 9 класс)

Банзарай хүбүүн Доржо-

Буряаднаа Казань руу эльгээгээ

Буряад дүрбэн хүбүүн

Будаев, Чимитов, Буянтуев

Банзаров

Дүрбэн унаган нүхэд

Байнаар гимназида нураг

Дүрбэн нүхэд о

ЗУРХУУД СҮҮРЭН
ЗУБШЭХЭР ЁНОТОЙ ЗУИЛНУУД

«УЯНГА - 2000»

Республиканский конкурс детских хореографических коллективов «Уянга» («Грация»), взвавший начало с 1992 года, проводится в республике через каждые 2 года. Этот конкурс, ставший традиционным, собирает на свой праздник танца большое количество танцевальных коллективов, ансамблей танцев и хореографических студий.

Конкурс «Уянга» дал увеличение количества коллективов, повышение исполнительского мастерства участников, прослеживается творческий рост руководителей хореографических коллективов, появления новых постановок танца. Множество коллективов стали лауреатами и дипломантами данного конкурса. Так, в 1994 году в конкурсе «Уянга-94» стали лауреатами конкурса ансамбль танца «Сюрприз» из Северобайкальска, пыне уже народный ансамбль танца «Байкальский сувенир» - руководитель Н.Михалешкина и А.Жаров, «Булжамуур» - руководитель Л.Овчинникова, «Подснежники» - руководитель Т.Таракановская (Джидинский р-н), «Алтан-Туя» гимназии №1

Курумканского р-на руководитель Е. и Б.Норбоевые). В «Уянге-96» появились такие коллективы, как «Ульгэр» - школы №57 - руководитель И.Алсынова, «Веснушки» ДДТ г.Улан-Удэ - руководитель - Соболева Е., Миронова А.. «Акварель» ДК «Мелиоратор» - руководитель Кушпарева Т.

«Уянга-98» принес свои добрые плоды, появлением детского ансамбля «Озорушки» рук. - Т.Вампилова и И.Кулиева, «Уян бэлгиг» - рук. Д.Бадуев и мн. др. перечислить все коллективы не хватит страниц.

К конкурсу «Уянга» - мы обязаны появлением таких танцев, как «Куклы» пост. А.Овчинникова, новая разработка танца «Тетеревов» пост. Т.Вампиловой, интересные постановки стали привозить

районные коллективы республики.

И на этот раз, мы ждем хороший «урожай» танцев и коллективов на республиканском конкурсе «Уянга-2000».

«Уянга-2000» пройдет в Улан-Удэ с 8 по 10 апреля с.г. 8-9 апреля отборочный тур конкурса будет проходить с 9 часов во Дворце детского творчества, а праздник танца «Уянга-2000» пройдет в театре оперы и балета 10 апреля в 18 часов.

В конкурсе «Уянга-2000» примут участие все коллективы республики. Успехов всем танцовщикам и их руководителям!

В.АБГАЛДАЕВА,
художественный
руководитель РЦНТ,
заслуженный работник
культуры РФ и РБ.

ЗОВ РОДНОГО КРАЯ

Какой смысл вкладывают люди в слово «Родина». Родина - это место, где родился человек, где он вырос. Только в родном месте человек по-настоящему счастлив. Как бы далеко не заброшила судьба человека, в душе он всегда будет ощущать давящее, странное томление, которое не в силах объяснить. Это зов родного края, родной земли, и родного дома. Особенно сельские люди, которые с юности привыкли к земле, приюту, которым не понятия городская суета, толкотня. Вот эту многовековую петину метко и смело выразил народ (в притеком герническом эпосе «Бэр») в строках:

Возвращается человек
к воде,
Которую в детстве пил.
Возвращается человек
к земле,
На которой маленький
жил.
Собирается-ка в дорогу,
Мы поедем к родному
городу.

Я люблю свою малую Родину село Хогот. Мне кажется, что человек, не испытывающий этих

нормальных, естественных чувств, таких как любовь к родному краю, к семье - не живет, а существует.

Я люблю ходить по улицам Хогота, вдыхать аромат земли, встречаться с людьми, живущими в этом удивительном селе, мне даже приятно видеть собак, торопливо или деловито бегающих по улицам. А какие красивые места есть у нас в Хоготе! Прекрасные леса, широкие равнины, речки, ручьи. Всего не напишешь, это нужно видеть.

Кто не жил в деревне, тот, конечно же, не знает ощущения радости, которая охватывает вас жарким летним днем, когда входишь в темный, таинственный лес. Все здесь как-будто живет своей особенной, не зависящей ни от чего, жизнью: каждая былинка, каждый кустик, каждая буканка, каждое дерево! Войдя в лес, забываешь о времени, кажется, что в мире не существует ничего более, кроме этого божественного сияния с красотой! Ничто не заменит живой, настоящей природы. Природа - это Родина по-своему красивая.

Люба ГАБЕЕВА,

10 класс.

с. Хогот,
Баяндаевского района.

...И БУДЕТ КИНОТЕАТР В ШУТХУЛУНЕ

В нашей деревне течёт речка Байтук, и моя улица носит такое же название. Моя деревня, хоть она маленькая, но всё равно красивая.

Наш дом расположен вблизи леса. Кругом возле нашего дома высокая трава и яркие цветы, летают бабочки и над поганкой поют свои песни жаворонки.

Я люблю бродить по этим улицам, но не с кем-то, а именно одна. Идти и думать, восхищаться окружющей красотой - моя Родина по-своему красивая.

Проходят годы, я вырасту и Шутхулун будет меняться. Я хочу, чтобы в моей деревне была средняя школа, множество магазинов, кинотеатр, какое-нибудь училище, библиотеки.

Дармина БУЛГАТОВА,
5 класс.

Баяндаевский район,

Усть-Ордынский округ.

САРЮУНА ОЮУНА ХӨЁР ТҮРҮҮЛБЭ

Дээдэ нүргүүлинуудай дунда нуралсалай элдэб предмедүүдээр олимпиаданууд үнгэртгэдэбэ. Буряад хэлээр олимпиада түрүүлихе болобо. Эндэ Буряадай түрүүний униситетэй болон Зүүн Сибирийн түрүүийг соёлы болон икисвийн академии 11 оюутад хабаадаан байна. Тийхэдэ БГСХА-гай ба ВСГТУ-гай командаанууд түрэл хэлээрээ эрдэм мэдэсээс түрүүлилгээндээс хэхамттай.

Энэ олимпиада хоёр шатадаа бүрдлээ: түрүүны шатада хабаадаагаад элихэлнүүдээс, угзинүүдээс хэр зүйлүүр хэлэндээгээс сэгнээс. Стилистичээс, орфографическа болон пунктуационно алдуунуудаа гадна сэвэрээр бэшээгээс тээдэхараа юм.

Түрүүны шатада Зүүн Сибирийн түрүүийг соёлы болон икисвийн академии Оюуна Гундуева, Соёлма Гомбоцыренова, БГУ-гай Сариуна Эрдйисева гэгээнд түрүүлжээн байна. Тийхэдэ хөрдөхий шатада БГУ-гай Сариуна Эрдйисева, Даши-Дорж Болотов, Баярма Санжимитынова, Елена Ринчишова, Эржена Базарова, ВСГАКИ-гай Нина Жамсаранова гэгээнд шалгаралаа.

Хоёр шатадын дүнгээр Сариуна Эрдйисева (БГУ) Оюуна Гундуева (ВСГАКИ) хоёр адли очко авахадаан, илгэдэхий нүүри

Сариуунада үгтэбэ. Шалгай түргбадахи нүүри Нина Жамсаранова (ВСГАКИ) эзэлээ. Соёлма Гомбоцыренова (ВСГАКИ), Даши-Дорж Болотов (БГУ) удаадахи нүүринуудаа гаража, олимпиадын эрхим 5 хүнэд дунда оролсонон байна. Командын тоосоогоор ВСГАКИ-гай оюутад шалгаранаа.

Дээдэ нүргүүлинуудай дунда буряад хэлээр олимпиада жэл бүри үнгэртгэдэхээр хараалагдана. Республикийнай бүхэд дээдэ нүргүүлинуудаа удаадахида хабаадаахаа бээз гэжэ наидагдана.

Борис БАЛДАНOV.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Эбтэй
этэй ВСГАКИ-гай команда;
олимпиададаа илагш Сариуна
Эрдйисева.

Алексей ЖИЛИНЭЙ фото.

ВСГАКИ: ХОЁР ЛЭ ШАЛГАЛТА БАЙХА

Зүүн Сибирийн түрүүийг соёлы болон икисвийн академии байгуулагдааар 40 эхэлжээ болож байна. Эдээ үзүүлжээ түрүүльт бүхэнэй харалга, танилсалгаа түргэгдэнэ. Академидэ элдэб хэмжээ түрүүлжээнд эмхидхэгээж, оюутад бэлгэдэхбарийн, аза талаангийн харуулна. Баяр боломжийн үзүүлжээнд эрдэшээ өрөхэй намар болохоор тусгайсан. Тус үйлэх хэрэгтэй энэ зүн шалгалтануудын дабажа гараад, оюутад түрүүлжээнд «улаан бургаандаа» хабаадалсаа болох.

1999 ондо академидэ орохын тула нэгээ түрүүлийн түүлээ дундаа зэргээр 3 хүн тэмсээ. Энэ түрүүлийн түүлээ 9 хүн байгаа. Мүннээс ялангуяа академиин 6 факультетдэй оюутад орох хүснэгтэй олон хүбүүд, басагадаа оролдохго гэжэ наанагдана.

Апрелийн 1-нээ 15 болотор тус академийн 4 филиалдаа: Эрхүүдээ, Шэтэдэ, Якутскда, Кызылдээ оюутад аблажа, нүрхийн орлогшод тэндээлээ. Эрдэмээ дээшэлүүлжээ байна.

- Энэ жэл түрүүлийнхийээ 10 оюутадын «Художник культивой живописи танка»

хэмжээнэй шалгалтаа аблажа эрхэтэй болоо, - гэжэ ректорэй орлогшо Сергей Александрович Добрыйнин хөөрэнэ. - Ахамад, классай нүрагшад мүнгэ түлэжэ, бээс түршнанай удаа, апрель наарын нүүл багаар гү, алийн эхээр бултаа сертификат аблажа болоно. Тээдэй найн сэгнэлтэй аблажа даа, нүүлээр түрүүлийг гү, алийн орлогын шалгалтануудай комиссида сертификадаа харуулж, тэрээн сохи сэгнэлтэй шалгалтаа тушаангуй табиулаха аргатай. Ордэхээр сочинени бэшэлгэдээ болон математикаар шалгалтада дээрэ хэлэгдэхэн хабаагүй. Тиймэээ нүрагшад заалж аблажа эхээр шалгалтануудаа тушаахаа болоно.

Хэрэгжээлээр бэлдэйт гэжэ гүйнан байна. Ушээ тийхэдээ манай багшанар Благовещенск хото ошожо, хүхэлдэйн театрд артистнуудые бэлдэхэ. Республикийнай түрүүлийн мэргэжэлтэй хэрэгтэй болоод байна. Театрнуудтай хэлсээ баталад, нүргахаа болонбоди.

Урдаа жэлнүүдээгээ академиин оюутан болохын тула 4-5 шалгалтаа дабажа гараадаг байгаа нэн. Харин энэ жэл абитуриентнүүдээд 2 шалгалтаа тушаахаа болоно. Нэгэнинь заалж аблажа хэлээр сочинени гү, алийн изложени байхаа. Харин хөрдөхий шалгалтанд ямар факультеттэй шалгалтануудын гээжэлээрээ библиотечнэ факультеттэд - эсэгэ ороной тухэ, искусствуудын факультеттэд - шалгалтадаа, бусад факультеттэд - географи, биологи, математика.

- Энэ эгээл һайн, баяртай мэдээсэл болоно бээз, - гэжэ Сергей Александрович Добрыйнин энэхүүлээд, хөөрөөгөө үргэлжлэхүүнэ. - Олон хүнүүдээс хээрэгтэй гэжэ наанагдана. Иймээ алхам хэхэдээ, бидээ нэн түрүүн хүбүүдээдэй, абитуриентын талаа хараабди. Тээдэний нүргүүлияа дүүргэхэдээ, 4-5 шалгалта тушаагаад, нүүлээрэйн оюутан болохомни гэжэ ябажадаа, үшээ 4-5 шалгалта барина. Бээс маҳабадай, һанаа сэдэхэлэйшье талаар ехээр эсэшэнэ гээшэ. Иймээ хүндэ ашаан хүүдүүд, басагадай психологиядо муугаар нүлээхэнэ.

Майн 3-хаа май 31 болотор заочиор орох абитуриентнүүдээдэй, июлиин 25-хаа июлиин 14 болотор очноор орлогшодай данса-документнүүд аблажа. Шалгалтанууд июлиин 1-нээ 12 болотор (очно таңга), июлиин 15-хаа 31 (очно таңга) болотор үнгэртгэдэхээ.

Борис БАЛДАНов.

ДУНДАРШАГҮЙ БЭЛИГ

Монголой эдиршүүлэй уран бэлигэй түбэй «Дундаршагуй бэлиг» гэжэ выставкэ Ц.Сампиловай нэрэмжтэ музейдэ мартын 27-до нээгдээ.

Гэхэ мэтэ олон гүрэнүүдээр бүтээлнүүдээ харуулсан байнаади. 1993 ондо Эдиршүүлэй уласлоорондын «Ан амитадай ажабайдал» гэхэн выставкэ Япондо үнгэрэгээн юм. Тэндэ 1-дэхи нуури эзэлж, 1 миллион иен шагнаалда хүртээс 1999 ондо Индиэ «Шанкинай» выставкэдэ үхижүүдэй бүтээлнүүд олондо найшаагдаа, алтан, мүнгэн шагнаалда хүртээ.

Монгол гүрэн ерхэн айлшад

- Манай эдиршүүлэй түб байгуулагдахаар 12 жэл болонхой. Энэ үедэ олон выставкэ эмхидхэжэ, Корея, Япон, Марокко, Инди, Хитад

эдиршүүлэй түбтэй айлшалжа, хүүгэдэй бүтээлнүүдэх хужарлан харагдаж юм. Манай түбтэ 500 гаран бэлгийтэй үхижүүд нурадаг. Байра байдалыень, эдэх хоолысны гүрэн

Апрелин 8-да «Баян талын аялга» гэхэн мэдээжэ радио-журналай концерт оперно театра болохонь

Гүнгаа ЧИМИТОВ

БАЯН ТАЛЫН АЯЛГА

Баян талын аялга -
Баяр зоной аялга.
Алтан уран гартаанай
Амаршалгын аялга.

Эхэ Буряад орои соом
Эрхим дуунууд олон лэ.
Арад зонойм зохёөн
Ажалай дуун болонол.

Баян талын аялга
Байгалдээгүүр жэнгирнэ.
Самарян дуугаар сууряатан
Саяан дээгүүр зээдлийн.

Түрэл буряад дуунууднай
Түхжемийн түүрээнэл.

Баран зонойм сээжэдэ
Баяр, жаргал түхэнэл.

Баян талын аялга
Баруун зүг руу харгылаал.
Усть-Ордагай тойрото
Үлүү гоёор угтуулаал.

Урда сагай үльгэртэй
Үдхэ нэгэн байгаа лэ.
Духэрглэн ёхорой
Дүрэ олон, найгаа лэ.

Аха дүүгэй аялга
Аятайгаар нэгэдээ.
Хүн бүхэнэй зүрхье
Хүхюун зугаа эзэлээ.

Баян талын аялга
Бардам, омог гүүлээ лэ.

Түрэл хэлээ бэдэржэ,
Түргэн дундаа зүүлээ лэ...

Агын талын аялга
Айлан дуугаа угтаа нэн.
Амар мэндээр золгожо,
Алханада уряа нэн.

Түрэл садан зоноймнай
Түрүү дуунууд ханхинаа.
Омог баяр орьёлон,
Онои голдол харьлаа.

Баян талын аялга -
Баяр золой аялга.
Ажал дээрээ урдалан
Арад зонойм аялгал!

ЗУРАГДЭЭРЭ: Буряад Республикин арадай артистнууд Баатар Цыбенов, Цырен-Ханда Дашиева, олон жэлэд амжлалтатай хүдэлнэн Валентина Жалсараева гэгшдэй харанат.

Наахан республикин арадай артистын үндэр нэрээ зэрэгээ хүртээн Цырен-Ханаа Очировна Дашиева «Буряад узэн» газетын редакции колективий зүгнээс узэн зүрхэннөө амаршалнаби.

ЭСЭГҮН ЗАМААР, АБГЫН ЗААБАРЯАР

Эльгээжэ, 9-дэхи классай шаби ябанан хүбүү армида аваа. Тийгээ Цыдендоржко 1943 оной февралини 24-дэ Улаан-Үдийн Дивизионой сэргэгий нургуулида нуражажа эхилээюм. Тэндэ срэхэн залуухан хүбүүд бараа соо нуражажа младша лейтенантын иэрээ зэрэгтэй болоод лэ фронтуу ябуулагдажа байгаа. Цыдендоржийн тэндэ ороходо, нуралсалын бараа бэшо, харин тэбхэр жэл соо үргэлжлэхэ болоод байгаа ха. Тэрэ үедэ 2 мянгийн курсантнууд хамта нуражажа эхилэн аад, дүүргэжэ гарахадаа оройдоол 800-гаад хүбүүдлэхэн байгаа. Бэшэнин дайнда ябуулагдансоо ха юм. Младшалейтенант Цыдендоржо Санданов эсэгынгээ хойноо баруулжа бэшо, харин зүүлжээ ябуулагдажа, сэргэгий Забайкалии округий хилэ хамгаалха албанда татагдажа, 10 үдэрэй курса гараад, хильн харуулшадай 74-дэхи отрядта албая эхилэн памтартай юм. Тийгээ байхадаа, оронийн зүүн зүгтэ 1945 ондо эхилэн дайнда хабаадажа, дайсанда даража, даагаа бүүлдэжэ, 1947 он болотор Шэтийн областъдо, удаан Хяагта, Кызыл хотонуудта албая үргэлжлүүлэн байна. Эржэлүүдий нубаряан соо хоёр дахин амаралтада шотагаа ерэжэ, алхан сутта нуражажа байнаан, нахаараа сасуу Катя Степанова. Намга абанан байна.

«Урагшашаа» гээд лэ
эрэлхэг зоригтойгоор

Дайнай эхилээд байхада, фронт мордонон эсэгэ тухайнь офицер болонон хүбүүннээнь асуухадмий, иигэж хөөрөө нэн:

- Баабаймпай «баруулбаб» гэжэ Бадаадэрхээ дуулгаа нэн. нүүлээр «добтолгодаа оробобди» гэжэ баруун тээхээ бэшээд лэ, бэшэ юумэ дуулдаагүйлдээ. Налашаан юм бэшэ аалдаа. Дүшэ гаранаан хүн даа... - гээд бодолгодо атбара.

- Эсэгынгээ түлөө харуугаа абаахам гэхээр баруун дайнда хабаадаа бэшэб дээ, - гэхынгээ тэндэ, - Сандааг дундахаймий иэгэ хэдэй дайсание унагаагаа бэшэ юм гү даа, - гээд нанаагаа заанаандал ишмээб.

Сандааг дундахай гээшнэй Цыдендоржо Санжиевичий эсэгын дүү болон. 1904 ондо түрээн хүн. Цыдендоржийн армида мордохоноо урид хүндээр шархатаад, 1942 оной зүп дайндаа хоёр таягтай юмэ бусаан гэлсэдэг. Энэ үедэйн Сандаагай ахань фронт тээшэ мордонохай байгаа.

Энэ үеийн тайваниар нанажа ябадаг шотагаймий хүн Г.Дондоков наа иигэж дурсан байна нэн: «Сандааг, тэрэ юрээдэй дайн дажарташши бээс хайшан гээд абажа ябаха ёнотай юм, хэлэж үгүй. Сандаамнишье нурагчий байна. Хүбүүнай сэргэгий нургуулида оробо. Тэндээдайцаа мордоноол бээз, хэлэши дээ, Сандааг, сэхын, - гэжэ Цыдендоржийн эжы Сандааг

урда хилэнүүдые хамгааллан байна гэшэ. Хилэ шадарай албанай хүнгэн бэшэ тушаа ношироходомнай, «Амгалан хилэнүүд гэжэ байдагтуй юм лэ даа, тэрэ мүртээ Түркменид...» - гээд Цыдендоржо Санжиевичий тобшоноо аад, гүнзэгэх удаа оруулаан, мийэрнгсэр хариусаа бэлэй.

Майор Ц.С.Санданов бодото албандаа табидажа, 1970 ондо шотагаа бусажа ерэс нэн. Эгээ багад дүү басагааний тийхээдэ 30 хүрэнхэй, айл аймаг болож түбүүнхэй, үри бэээршье олон болонон байгаа. Ахынгаа орондо үлэнэн эгээ ехэ Цыпилма Санжиевиада хоёр дүүх чулжилжүүлэн байна. Эржэлүүдий нубаряан соо хоёр дахин амаралтада шотагаа ерэжэ, алхан сутта нуражажа байнаан, нахаараа сасуу Катя Степанова. Намга абанан байна.

Залуухан, сэбэрхэн офицер

даажа абанхай. Бүхыдээ хүүгэдэй бүтээхэн уран наийхэн худалдажинууд 6.800 гаран сугларанхай. Эдэхэн бүтээлүүдийн бүридэхгээд, тусхай жасадаа хадаглагдадаг юм.

Мүнөө бидэ Улаан-Үдээ Ц.Сампиловийн музейд 250 бүтээлүүдээ асарбади. Эндэ нөхөн тооцоо, модоор хэгдээн хүүхэлдэйнүүд, зурагууд гэхэ болоно.

Буряад Республикин арад зондо амгалан хайшиг хүсөөд, выставкэдээмийн ерэжэ харахыстай уришади. Тус выставкэ апрелин 4-дэдүүрэх.

Соёлма

БАЙМИНОВА
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: А.Пискунов, Мишигдорж, Цырендорж; выставкэ харалгын үедэ. А.БАТОМУНКУЕВАЙ фото.

Xубуунин эсэгээс дайнда мордохуулхад гэжэ Эдэrmэгээс аймагайгаа түб Хэжэнгэ нуурии мори тэрээр ерэбэх. Энэнийн 1942 он. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн түлэгдүүдээ ябажа байгаа. Тэндэ сугларан эрэшүүл хүгисэн, залуугүй Бадын станци (Шэтийн область) асарагдаад, поездоор баруулнаан юм гээбы. «Баруулжака мордоброй» гэхэн бэшгүүд тэдээрэшүүлэй гэр бүлэ бүхэндэ шахуу ерэхэн байдаг.

Дүрбэн үхижүүтэй намгаяа орхион, дүшэ гаранаан Санжиын Сандаан тэдэнээрэй дундаа баруулалсан гэхэ.

Эсэгэй ганса хүбүүн, гурбан дүү басагдай аха, Цыдендоржо Сандановийн 16-тайшье болоодуй нургуулида нуражажа байтарын, военкомаа повесткэ ерэхэн. Военком тэрэниин хаража шамарлаа гү даа: «Ши, хүбүүн, буса нургуулидаа ошожо нура», - гээд ябуулжархёо хадинаа повесткэ тийгээшье 17-той болоодуй ябатарын, дахинаа

ЗУРАГДЭЭРЭ: Ц.С.Санданов.

Анхаргаты: түбэд эмнэлгэ

БАЯН-УУЛАДА ХАНДЫТ

Түбэд эмнэлгын агаар эмшилдэг врач Баян-Уулаада хандажа, аргалуулан хүчүүд тон ех баярые хүргэж, наин наихание хүснэгэ явааг. Олон жэлэд үбдэж, элдэб аргалуулга хүүлээд, наин

боолгуй хүүүд Баян-Уулаада хандажа, одоо шие мэргэн шийдвэрлийн абанаан байдаг. Ушашинтэй эмнэлгээдээ этгээдээ нэргээж, эдэгээж захалдаг юм.

Баян-Уула түбэд эмнэлгын аргалуудын тон

оносотой, шадабаритайгаар хэрэглэдэг. Ургамалаар бүйлийн түнштэй эм дөмийн илангаяа түнштэй, эдэгээж эдитийн юм.

Эхэнэрэй үбшэнүүдээ аша үрэтийгээр аргалдагын олондо мэдээж. Мүн тишихээдээ че мусын, иорганаай, первэ, аринаай, дотоодын органуудыг үбшэнүүдэдээ париш тодорхийн элирүүлдэг.

Оройдоо 2-3 дахин аргалданай удаа элдэб шарха гэмчилгэнүүдэдээ мур

сараа үлэхжүүгээр эмнэлдэг байна. Ушашинтэй нэрбэгэхэн хүн ямаршье агаар хандажаас эхэлжээхэдээ наахийн орлогодогийн ойлгосотой. Тиймээд Баян-Уулаада аргалуулан зоной зүргэвчийн ушигшагдаа шигэж хэлэх байна.

«Эрхыдээ эмтэй, долёобортой дөмтэй энэ хүндээ хандажа, бэз аргалуулж. Дайнай болон ажадаа ветерануудай госпитальдо 9 сардаа 16 час болотор бэлгүүдэй эмшигэшнээс аргалдаг гээдээ мэдээсэнэбдэй».

Ирина ХОЛХОЕВА

Амаршалга
ЭДЭБХИТЭЙ, СОГТОЙ ЗАНДАА ЯБЫШ

- гэжэ өөрынгөө үтсэн Антонида Ендоновна ОПОНТЕЕВАДА хэлэх дурдамын хүрэнэ. Юуцдэб гэхэдээ, тэрэ 60 наа хүрэшэб.

Түрэлхидэйний хамаатан байхан, орлосодог, гаралсадаг байхан хадаа Топине би багаанаан мэдэхэб. Түүхэнэй Хужар нюотагхаа үблэй хүйтэндэшье, хабар, намарай нахиж, бороодошье Хэрэнэй дундаа нургуулида иргэ харгыгаар гэшилдэдэг байхан хойноо мэдэнгүй яхабши. Тэрэ заахандаа согтой залитай, хурса үгтэй. Шогтой, тэрэ муртэе томо хүндэл томоотой ухаалиг басаган ябаа. Үшөө иргэ онсо шэнжээ гэхэдээ, бүхэриг шамбай. Тиймэнээ бээз хүбүүдээр нүхэсэдэг, спортын али бүхын зүйлээр нийтийн, мурсынхондээдээ хабаадалсадаг нён. Үбэлдэе санаар, копыкигаар гүйж байха, дулаархатай сасуу болей болой талмайнаа нахагч - эдэ зүйлийдээр нургуулигаа командаа оролсох, республикин мурсынхондээдээшье ошосох.

Ажал ябуулгын талаар гаталхан замын - хуу олонийн худалдамж. Канск хотодо библиотекарь мэргжэлтэй болож өрнэээр соёлын таңгатаа хүдэлжэ байтараа, тийхэдээ аймаг соогоо эгэн томо Саяанай совхозой комсомолын секретариар янагаадаа, түбэй комсомолой дээдээ нургуулида нуралсаба. Саашадаа ВЛКСМ-эй райкомой эмхидхэлэй таңгын даагшар, Горхоной

нургуулини завучаар, партииин райкомой парткабинедын даагшар, Жэмнэгэй сомоний Советийн түрүүлэгчээр хүдэлжэ гараа. 1989 ондоо аймагийн захиргаанай социалын талаар хамгаалгын таңгын даажаа ябаад, дүрбэн жэлэй урдаа наханайгаа амаралтадаа гарабашье, эдэбхи үүссэлээр буряляжа ябад. Үшөө сулаа салагы эхэнэр юу гэртээ нууцаа үгэхбдаа - ажаллахаар лэ. Мүнхе гэртээ нь социалын туналамжа үзүүлхэтаңгын даагшар хүдэлжэ ябана. Ямаршье наханай хүйтэй хөөрэлдэжэ ядахагүй, золгосо нийгтийн Антонида Ендоновна тэндээсээл таарахаа хүдэлжэ гэхэдээ зохистий.

Баханов Николай Дмитриевич нүхэрлийн үүлтэр найжаруулхаа станциин толгойлогшо ябатараа аюуда оржо наа барагаар уншихэн болого. Тиймэнээ Антонида Ендоновна Коля хүбүүгээ, Марина басагаяа хүл дээрэн гансаард табяа, нургажа гаргaa. Мүнөө турбан ашаа, зээтий болонхой. Тэдээнээс баана харалсахаа хэрэгтэй.

Мүнөө Шойхортээбийнинь, Сожол эжийн шодоцдээдээ элихэн харгадана. Тэдээгийнээ шэг шарайе, авари запгын абанаан Антонида Ендоновна буурал толгойтой болобошье, тэбхэр 60 нахандаа эдэбхи ехэтгэ, досоогоо голтой тэрэл запдай тэбхийжэ ябана. Тийгүүн дээдээ. Ойн баярааршии хамгийншии үреэн амаршалын!

Лопсон ТАПХАЕВ.

Амаршалга

Манай авттай арбан хүүгээдэйнгээ гарынен ганзагада, хүльене дүрөөдээ хүргээн, олон жэлэд түрэл колхоздоо амжлалтатайгаар мал ажалаа хүдэлжэн манай хүндэтээ экзы Цыбжин Балдаановиа Цыдензоржчеева 80 наханайгаа гаваа гаважаа яваанаар халуунаар амаршалын, элүүр энхэ, ута нахатай, удаан жаргал эдээж явахын хүснэгээ

Үри хүүтэйн, аша, гушанарын.

Алагай наханай Агын Ушарбай нюотагтаа ханы нүхэр Мунко Балжиншимаевичтаяа амжлалтатайгаар хүгэлжэ байсан манай эрхим хүндэтээ аялж Хангадонговна Балжинимиеваа 50 наханайн ойн баяраар халуунаар амаршалааг, дэлхийн бүхын наханайгаа яхажаа тэдээдээ эдэбхи ехэтгэ, досоогоо голтой тэрэл запдай тэбхийжэ ябана. Тийгүүн дээдээ. Ойн баярааршии хамгийншии үреэн амаршалын!

Дүүнэртнай.

ШАГ В БУДУЩЕЕ

Каждый год школа №49 открывает свои двери участникам научной конференции школ - ученикам и их учителям. Так, в марте месяце друг за другом прошли сперва 7 городская научная конференция, а затем состоялась и республиканская под девизом «Шаг в будущее».

До девяти часов утра каждый участник регистрировался в комиссии, где ему выдавали программу проведения конференции, откуда он получал информацию о регламенте работы в секциях, о школах-участниках.

Всем выступавшим представилась

возможность посетить музеи города, различные предприятия, например, «Амту», «Макбур», «Аквабур». Отмету, что программа конференций становится все интереснее, с каждым годом растет число секций, и теперь у каждого мыслящего школьника появится возможность ежегодно встречаться со своими интеллектуальными сверстниками, ознакомиться с их трудами, выступить со своим докладом перед учащимися и педагогами. Это действительно огромный шаг вперед для нашей республики.

Катя ИЛЬИНА,
участница конференции, юнкор.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряд Республикин Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Ахамад редактор А.Л.АНГАРХАЕВ

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Б-М.Ж.БАДДАНОВ (ахамад редакторий орлогши), Г.Х.ДАШЕЕВА (ахамад редакторий орлогши), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгаты секретарь), Б.Ц.СЕМЁНОВ (РФ - гэй Гүрэнэй Адум), Е. К.ХАНХАЛАЕВ (Буряд Республикин Правительство), Ц.Э.ДОРЖСҮРЭН (Буряд Республикин Арадай Хурал), таңгындаа ажалаа: А.Ш.ХУБИҮЕВ, А.Н.ГЕРГЕНОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, С.Л.БУДАЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ, А.Д.АНГАЕВ (ахамад редакторий орлогши), Н.Д.НАМСАРАЕВ, В.И.ПИНТАЕВ (хэвлэлэй директор).

Редакционн телефонууд: ахамад редакторий - 21-50-96 (факс), приёмныи - 21-54-54, ахамад редакторий орлогшионорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгаты секретарини - 21-50-52, таңгындаа ажалаа: олонийн худалдамжини - 21-54-93 (даагшаны), 21-69-58, рекдамын, коммерческо ажалаа болон захилай - 21-62-62, 21-67-81, хэвлэлэй - 21-55-97, 21-33-61, оператор-корректориүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентиүүдэй-21-33-61, компьютери түбэй - 21-66-76, бухгалтерийн - 21-23-67, кассын - 21-57-63, вахтын - 21-60-91.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нюотагай ирэнүүдэй бэшэлгэхэдээ хазагайруулан ушарты авториүүдийн харюусалгатай.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үде хото, Каландариншилийн уйлс, 23, "Буряд үзүүн" газетийн редакции.

E-mail: unen@burnet.ru.

Газетэ хэвлэгээийн 5

хуудаан хэмжээгээ. Индекс 73877. Хамтын хээгээ 20.600. Хэвлэгээ тушаагдаан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэхэн

АО-до газетэ 8200 хээгээр хэвлэгээ. Директрэйн телефон: 21-40-45. Б-0165-дахи номертойгоор бүридээлээ ажлаанай. Заказ № 8292.

Эн дугаартамнай «Московские новости» мэдүүлэлээдэй агентствын материалын хэргэлэгээ.